

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154
aprilie 2014 (Anul VI) Nr. 62 (4 / 2014)

BOEMA

Live Literature

aprilie 2014 (Anul VI) Nr. 4 (62) - 40 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida ASPRA

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: S.C. InfoRapArt Galați - Editura InfoRapArt

4 / 2014

COLEGIUL DE REDACȚIE

DIN CUPRINS

Director: Petre Rău

Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactor șef adjunct: Victor Cilincă

Redactori: Paul Sân-Petru, Constantin Oancă, Coriolan Păunescu, A. G. Secară, Dimitrie Lupu, Denisa Lepădatu, Cristina Roșu, Maria Ieva

Grafică: Elena-Liliana Fluture

Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Adalbert Gyuris (Germania), Melania Cuc (Bistrița), Tănase Carașca (Tulcea), Marian Hotca (Baia Mare)

Poezie: **Tabita Pop** (p.4), **Iulian Barbu** (p.5), **Gabriel Petru Băețan** (p.8), **Georgian Ghiță** (p.9), **Georgeta Muscă-Oană** (p.27), **Olga Văduva** (p.30), **Georgeta Resteman** (p.34), **Elena Netcu** (p.35)

Proză: **Diana Homescu:** Riscuri (p.12), **Maria Ieva:** O bucată de drum (p.15)

Cronică de carte: **Dumitru Anghel:** "Primăvara fără sigiliu", de Denisa Lepădatu (p.6) / Ion Bălan, Literatură brăileană de anticipație (p.15) / "Mirajul iubirii", de Angela Burtea (p.20) / "Provincia Magna", de Viorel Coman (p.22), **Ioan Toderiță:** "Documentele haosului", de Daniel Corbu (p.10)

Note de lectură: **Constantin Bejenaru-Beco:** O triplă lectură benefică: "Nimic mai mult", poeme de Olimpiu Vladimirov (p.3), **Lucia Pătrașcu:** "Primii pași" de Mihai Vintilă (p.26)

Consemnări: **Gheorghe Gorincu:** Școala românească gândită și organizată de cel mai ilustru ministru al învățământului românesc, Spiru Haret - I (p.28)

Eveniment: **Dumitru Anghel:** Lansare de carte la Brăila, "Jocul celor o sută de frunze și alte povestiri" de Varujan Vosganian (p.31)

Pictură: **Constanța Abălașei-Donosă:** Expoziție (p.14)

Aforisme: **Ionuț Caragea:** Citate... (p.37)

Anunț: **Redacția:** Festivalul Național de Poezie și Proză, "Agatha Grigorescu Bacovia", Mizil, 2014 (p.29) / Festivalul Internațional de Poezie "Renata Verejanu", Chișinău, 2014 (p.38)

Cărți: **Redacția:** Cărți sosite la redacție (p.39)

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul

www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,

petrerau@yahoo.com

Telefon: **0726 337376, 0740 596225,**

0336 800313

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regimentul 11 Siret, Nr. 17, Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: 0726 337376

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

Literatură și Artă

Grafică:

Coperta I: Jim Warren – Invisible man

Coperta a IV-a: Irma Gelantia - Portret

Interior: Elena-Liliana Fluture, Constanța Abălașei-Donosă

www.boema.inforapart.ro

Constantin BEJENARU-BECO

O TRIPLĂ LECTURĂ BENEFICĂ

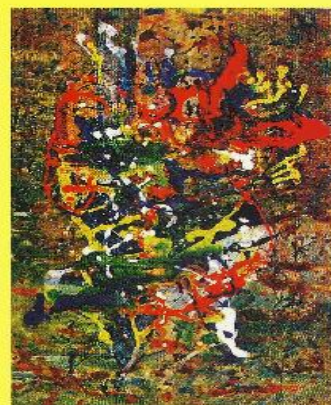
„Nimic mai mult” (poeme) de Olimpiu Vladimirov

La modul ideal, orice poezie (poem) trebuie să te înalțe și să te ajute să ajungi la acel sentiment de catharsis, de Înălțare (Excelsior) pe care îl degajă un final de simfonie. Versurile ar trebui să fie în stare să stoarcă – vorba vine – lacrimi din ochii cititorului, să ducă la o asemenea emoție și trăire ca *muzica simfonică*. În ceea ce mă privește, de obicei nu pot să mă stăpânesc și când, întâmplător ajung prin capitală, evit să mă mai duc la concerte, pentru că, mai ales acum în pragul senectuții, nu îmi stăpânesc lacrimile.

Dar spre surprinderea mea plăcută, această emoție sublimă – stare de grație divinissimă, mi-a provocat-o atât la prima cât și la a doua și a treia (!!!) lectură, cartea lui Olimpiu Vladimirov „Nimic mai mult (poeme)” apărută la Editura Ex Ponto, Constanța, 2013.

Bineînțeles că la poezelele poetașilor și mai ales, poeteselor care au invadat de ceva vreme paginile majorității revistelor literare, e mai greu să te emoționezi, însă la o compoziție sapiențială – hai s-o numim „POEM”, ai cam aceeași emoție ca la sfârșitul unei sublime simfonii. Lucru ce mi s-a întâmplat, deschizând poemele lui Olimpiu Vladimirov și citind pe nerăsuflăte: *Într-o singură lacrimă, / port Dunărea și mormintele celor dragi; / Nimic mai mult...*(Nimic mai mult); apoi: *În căutarea unui nume, / piatra colțuroasă din munte / s-a oprit la picioarele mele* (Autoportret); apoi: *Primul vers a prins viață / numai simțind că-n mine / începe să crească un copil* (Vocație); apoi: *Mai erau câteva bucate pe masă, / dar harpiile mereu în ocol, / spurcau și ultima speranță...*(Harpiile), sau: *Ehei, ploii morocănoase / nu vă înfioară / cerul deschis al atâtor umbrele?* (Ehei, ploii) sau: *Sfidând arșița / jivinele nu-și mai astupă intrarea în vizuină; / Dulce nebunie...*(Sfidare) sau: *Întâi să străbați un deșert / pentru a putea spune, / cu gura arsă, / că renunți la fântâni* (Test) ori: *Numai veninul / rățăcește prin lume / lăudând grădina Raiului* (Rătăcire) sau: *Oriunde aș întoarce capul, / Moartea / mă privește-n ochi!* (Obsesie) și cu asupra de măsură genialul POEM intitulat pur și simplu „Naivitate” (au nu se spunea Stagiritul că „Naivitatea este genială”?). Parafrazez: *Singura-mi neliniște, / este doar gândul rău, că-n Olimp / iu-hu-hu-, / voi fi luat drept...neBun*. Ce să vă mai spun, am fost extraordinar de impresionat și nu doar pentru că am și eu, asemeni acestui mare Poet, naturalul simțitor, dar și pentru faptul că am regăsit în coloana vertebrală a noii sale cărți, multe elemente care și pe mine m-au preocupat și mă preocupă precum, ideea de Înălțare (Excelsior) care prin cuvânt este mai greu de sugerat decât prin muzică. Faptul că ideea se simte extraordinar de bine în volumul amintit ca și ideea de sacrificiu în zborul lui ICAR este, pentru mine cel puțin, de necontestat.

După tripla lectură, recunosc că mi-a fost un pic ciudă, pentru că mi-ar fi plăcut să creez și eu asemenea poeme nebunatic-dramatice, atât de rele în sensul bun al cuvântului, electrocutate de – vorba Olimpiului – „*dulce nebunie...*” (vers memorabil din poemul Sfidare). Sper să am zile și inspirație ca să-l concurez pe maestrul Olimpiu

OLIMPIU
VLADIMIROV

nimic mai mult

poeme

Vladimirov, pentru că în ceea ce mă privește, am luat Poezia poate puțin mai ușor, mi-am însușit mai mult partea ei luminoasă, am lustruit versurile, dorind să fie frumoase, plăcute, mângâioase, dar neglijând emoțiile care le dau adâncime. Asta cred că lipsește din versurile mele deocamdată.

Dar să revin la Olimpiu. Da! M-a zguduit-înălțat-adâncit tripla-mi lectură a cărții Domniei Sale! Pentru prima dată mi-am pus întrebarea de „a fi sau a nu fi” și concentrându-mă pe ideea de a fi, am pierdut noțiunea de Moarte, propunându-mi să fac ordine în gândurile și-n sufletul meu, autosugestionându-mă că, întrucât scriu și eu, voi reuși poate cândva să devin, asemenea Olimpiului, un...mic (Dumne)Zeu.

desen de Elena-Liliana Fluture

Tabita POP

Infinit

Din infinit am rupt o bucată
 Ca să o atașez vieții mele.
 Am luat grația nemuririi
 De un alb veșmânt
 Și m-am acoperit cu ea
 Devenind mireasa cerului.
 Din infinit am rupt jumătatea de inimă
 Formând întregul inimii mele.
 Acum și aici soarele strălucește mai puternic,
 Iar razele lui sunt niște domnițe răsfățate
 Care dansează vals pe scena pământului.
 Grația lor acoperă totul cu lumină și căldură,
 Iar inima mea dansează goală
 În trupul de ființă nemuritoare
 Sub cerul liber.

Toamnă târzie

Încă mai privesc
 spre geamul unde
 umbra ta zace tăcută
 pe pervazul încălzit
 de aburii caloriferului
 vopsit alb.

Norul de cerneală
 îți scrie numele
 pe perdea,
 iar orele îți șterg
 încetul cu încetul
 vorbele.

Acele vorbe tăcute
 presărate cu chihlimbar
 așezate pe prundul umed
 de toamnă târzie,
 de toamnă pustie.

Am oprit timpul...

Am oprit timpul fix când zâmbeai.
 Te-am prins în cea mai frumoasă postură.
 În postura omului liber,
 În postura omului fericit.

Am oprit timpul fix când mă priveai,
 Adică eu cred că mă priveai, deoarece te priveam,

Ochii tăi se uitau fix la mine,
 Privirea ta aluneca pe dealurile feței mele.

Ascult timpul cum îmi vorbește
 Atât de silențios încât nu pot să-l înțeleg!
 Nu pot să-i răspund la întrebările atât de multe
 care mi le adresează,
 Întrebări despre tine...

Am dat o scanare întregului sistem
 Pentru a detecta virusii și pentru a-i șterge.
 Am dat o scanare timpului
 Pentru a detecta greșelile făcute
 și pentru a le șterge.

Am oprit timpul fix când zâmbeai,
 Iar zâmbetul tău s-a transformat în lumină,
 Becul din cameră ți-a absorbit zâmbetul,
 Iar acum luminează

Și văd, văd și te pot privi,
 Pot să văd cum luminezi,
 Pot să-ți văd zâmbetul clar și privirea ta care mă
 privește,
 Ochii adormiți de tânăr fericit.

Asfalt

Tu poți să zici c-aici au fost vreodată flori
 Sub marele asfalt pe unde treci?
 Mici monștri ai asfaltului de azi,
 Acei monștri gălăgioși și murdari.

Poți tu să zici c-aici a fost vreodată liniște,
 Acel miros plăcut de tei și violele
 O plapumă verde de iarbă proaspătă și udă
 Pe care dimineața cade brumă?

Poți tu a-mi spune că a fost cândva curat
 Pe-acest asfalt plin de oameni și murdar?
 Să-mi zici că în loc de pet-uri au fost animale
 Ce coborau agale să bea apă din vale?

Eu nu pot ca să zic nimic,
 Căci iarba verde și curată a dispărut...
 Au transformat-o în asfalt
 Nu mai e liniște și pace, totul e aglomerat.

În loc de paradisul verde al naturii
 Este un loc de care toți fugim unul și unul
 E un dragon care distruge viața,
 Ce poluează mintea și gândirea noastră.

Nu poți să dormi pe el și să visezi frumos
 Ca și pe pătura de iarbă cu miros plăcut.
 Nu poți să fii tu liniștit mereu, ci agitat
 Căci totul este negru și uscat.

Iulian BARBU

Mărturisire 2

Țes raiul pe o petală de zambilă
Pentru că îngenuncheat
În fața toamnei
Îmi nasc dorul.

Metafora se spală cu lumină
Dacă prin inocența primăverii
Mă ridic înspre soare
Poleindu-ți zâmbetul cu șoapte.

Îmi voi naște poezia
Cu sufletul topit
La pieptul zilei
Fiind un sentiment
Plecat la nuntă.

În măduva poeziei

În miei care se nasc
Dintr-un strop de miere
Dimineața se spală cu cântec
Și sunt o lacrimă
Scursă din ochiul icoanei.

Vreau să înot
În laptele iubitei
Când din soare cad îngerii.

Locuiesc în bobocul de orhidee
Unde sunt o poezie
În lacrima lui Iisus.

Viermii devin vocale
Și proza răsărit
Peste rugul de spini.

Balada rodește din albatros
Dând sens visului
Din care șoaptele se revarsă
În inima psalmului.

În parc

Vreau să fim bolta
Din parcul iubirii
Ca pe banca lunii
Să-ți simt sânul
Înfipt în pieptul meu.

Sunt umbra poveștii noastre
Și banca de pe alee
O s-o iau în inimă.

Botez

Infinitul se scaldă
În laptele țâșnit
Din stânca poleită cu clipe
Când în mir
Iarba devine inima ciutei.

Stelele se prind
În icoana de pe troiță
unde zboară balada
Prinsă de piciorul pescărușului
Dacă în poiană
Rândunica se luminează
Zburând pe fruntea gloriei.

Din talpa tâmplarului
Plouă cu șoapte
Peste oul de ofidian
Și cerul are gust de ananas
Dacă divinul înoată
În lacrima durerii.

Aștept

Ars de haine
Aștept sărutul luminii
De la poarta tăcerii.

Aștept în lapte
Până la gât
Gândul țâșnit din șoaptă
Și vântul născut de sărut.

Visând

O să mă înece în ceară
Înțelegând magia din drogul
În care timpul durează
Mai mult de o clipă
Dacă bunătatea pătrunde în perla
De la gâtul iubirii.

Sub privirea vieții

Sub privirea cărăbușului
Sunt un bonsai
Rodit din pâine

Imensitatea
E briza
Din știință

Vârtejul
are cuib
în uragan

Din melodie
se naște
veacul

În urma
Visului
Pășește primăvara.

Dumitru ANGHEL

PRIMĂVARA FĂRĂ SIGILIU de Denisa LEPĂDATU

Volumul de versuri „*Primăvara fără sigiliu*”, Editura InfoRapArt, Galați, 2013, 88 de pagini, semnat de poeta Denisa Lepădatu, adună 75 de poeme, fără vreo repartizare tematică pe capitole, unitare însă printr-un timbru ușor enigmatic, autentic prin imaginația febrilă și-un lirism cristalizat, gata, gata să plesnească de o tensiune lăuntrică, echilibrat de o veselie lucidă și un plus de grație, gestionate și împlinite artistic de poetă, care nu are nici 12 ani.

Într-adevăr, Denisa Lepădatu, un copil-poet, scrie versuri sau proză într-un fel de *transă* nativă, necenzurată de rigori și norme de vreun fel, exprimându-se pe sine printr-un dialog cu lumea din jur, cu generația sa, pe portative de adaptare la un univers ipotetic, și-și pliază exercțiul liric și artistic pe un *ludic* manifest, de-o seriozitate și gravitate, care parcă i-ar anula *aura* de naivitate și puritate, cu trimitere spre un tip de suspiciune și mirări mai mult de circumstanță decât de... „luare în serios”!

Rămâne, așadar, un autor de literatură, care n-a depășit pragul copilăriei, dar are toate datele creatorului de frumos artistic în domeniu, dintr-un impuls primar, ușor inconștient, suav și ardent, direcționat spre performanță, din motive și cauzalități, pe care probabil nici nu și le explică, dar o face cu grația și puterea de convingere a celebrului personaj al lui Molière, care nu știa... *că face proză!*

Denisa Lepădatu provoacă nedumeriri, pune întrebări, produce suspiciuni de tot felul dar și o necesară acceptare a sufletului său impetuos și cald, deși parcă nici n-ar fi foarte preocupată de ceea ce spun oamenii mari despre ea, deoarece curățenia sufletească, nevoia de joc, ludic, gândurile senine și o mare, mare bucurie de a spune că există, că trăiește și că scrie proză și poezie este destul!

Parcă ar încerca-o un fel de... orgoliu bine temperat și își acceptă „*povara*” succesului ca pe un premiu I cu coroaniță și cu aplauze la scenă deschisă, deoarece tânăra poetesă s-a obișnuit cu ideea succesului încă de la debutul publicistic, proză scurtă și poezie, din revista „Boema”, august 2012, urmat de colaborări la revistele literare „Oglinda literară”, „Dunărea de Jos”, „Axis Libri”, „Ateneu”, „Cafeneaua Literară” și „Conexiuni” (revistă on-line, New York), și i-au adus o salbă impresionantă de premii și medalii la Concursurile de creație literară, din țară și străinătate (Italia).

Debutul editorial se produce rapid și convingător cu volumul „*Șoapte de catifea*”, Editura InfoRapArt, Galați, septembrie 2012, proză scurtă, urmat la scurt timp de o carte de versuri, „*Șoapte esențiale*”, în martie 2013, la aceeași editură, și, peste câteva luni, în mai 2013, o carte de proză, „*Vampirii din poveste*”, în colaborare cu mentorul său cultural, scriitorul Petre Rău.

Cu „*Primăvara fără sigiliu*”, o carte de versuri fluente, cu o somptuoasă muzică lăuntrică, Denisa

Lepădatu se fixează pe dialogul cu muza elegiei, Erato, și a poeziei, Polymnia, iar un prim reper liric este Cronos, ca o fixație a ființării sale, a ivirii sale pe Pământ, un timp guvernat de o autosugestie sentimentală: „*guri din văzduh / mușcă / din ziua aceasta / flămânde / sărută / minute și ore / netrăite încă*” („Prin ochii răsăritului de viață”, pag. 7).

Un existențialism timpuriu, precoce și tulburător, cu întrebări deconcertante, de o anume crispate și, mai ales, cu răspunsuri venite din universul miraculos al jucăriilor, al păpușilor: „*întrebările mele nerostite / erau atât de multe*”, toate acestea capătă dimensiunea unor dileme grave pentru un răsfaț al vârstei: „*așezându-se lângă visele albe / ... / îndemnându-le / să accepte alintul / ... / cu zâmbete diafane / de licurici*” („Păpușile întrebărilor mele”, pag. 9).

Pe canavaua *Timpului*, pe un sentimentalism melodos și în acordurile unui *Preludiu* la pian de Rahmaninov, ca un spectacol cu adieri de poezie și un voluptuos experiment stilistic, al unor sentimente, care dau buzna „*în toate ungherele inimii*”, poeta constată, cu uimiri în afara oricăror forme de demitizare, „*că sunt invitată / la un bal mascat*”, unde „*mi-așez pliurile fustiței / (...că doar nu are decât... aproape 12 ani!) și-alerg să nu întârzii / la petrecere / țin în palmă / emoția sau / doar invitația*” („Balul sentimentelor”, pag. 12).

Idealurile de toate nuanțele și de toate speranțele, pe care le nutrește poeta, se află sub semnul benefic al nemuririi poetului neperche, într-o perioadă nefastă a Școlii românești contemporane, când Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Marin Preda, Zaharia Stancu sau Mihail Sadoveanu abia dacă mai au loc în „*programele școlare*”. Într-o poezie cu dedicație, „*lui Mihai Eminescu*”, poeta afirmă: „*mă sfătuiește azi / teiul îmbrățișat de amintiri / să nu uit / când voi crește / s-ascult poemele de dor / revărsate / peste nopțile / când luceafărul / țesea / eternitatea*” („Ai sculptat nemurirea”, pag. 13). Iar „*Lecția de bunătate*” (pag. 17) reprezintă cea mai onestă, mai pertinentă și mai elegantă atitudine programatică în materie de poezie, o

(continuare în pag. 7)

veritabilă „ars poetica”, cu sugestii morale, de etică a artei literare, sculptate în cuvinte, ca în fața unei instanțe judecătorești sau a unei Divinități a artei cu viziuni mai luminoase: „am învățat să fiu bună / fără să iau notițe / ... / mi-am așezat visele / în cuiburi de vulturi / ... / să-mi urc sufletul la cer / și să strig / ... sunt a voastră pentru că / mi-am făcut lecțiile” mai ales că poeta, de nici 12 ani, poate da și altfel de lecții multor condeieri de toate capacitățile și de toate fosele...

Există în poezia Denisei Lepădatu o stranie, o inexplicabilă influență de mixaj... sentimental, de parcă cineva, din afară, i-ar controla gândurile, sentimentele, atitudinile, reacțiile artistice și le-ar deturna spre o... maturitate... ușor nelalocul ei și i-ar răvăși toată ființa ei de copil cuminte și talentat, determinând-o să-și plieze atitudinea, elegantă și respectuoasă, pe un exercițiu poetic, prin care își exhibă aprehensiunile de tot felul, ca să găsească o cale de drenaj, de comunicare și de conciliere: „pictează-mi / umbra / pe oglinda timpului / să afli / cu ochii închiși apoi / unde sunt / ... / caută-mă / în duioșia / sufletului / atinge-mi gândul / și vino / să-ți arăt / jocul / răsfățului” („Umbra mea pe oglinda timpului”, pag. 33).

S-ar putea vorbi și de o poezie *de dragoste* în lirica Denisei Lepădatu, deși mi se pare că ar trebui să iau în considerație doar impresia, aserțiunea că sentimentul real este mai aproape de fascinație decât de pasiune și să rețin pe acest palier tematic doar exerciții de lectură, de calitate, evidente influențe livrești, puse în pagină ca un joc de-a adolescența rebelă: „Te-am văzut / plimbându-te / prin sufletul / meu / pășeai încet / să nu-mi strici / tulburarea” („Te-am văzut”, pag. 41).

Și chiar înclin să-mi dau dreptate, pendulând între manierism și pitoresc intelectual ori între ludic ironic și grație savuroasă, acceptând punctul de vedere al poetesei-copil: „pe cerul visurilor mele / încolțesc priviri / jucăușe / de copii ghiociei / prinși în inimioare rătăcite / ... / pitite / între iluzii / diafane” („Copiii ghiociei”, pag. 43). Îmi iau măsuri pentru imixtiunea riscantă, făcându-mi *mea culpa*, și accept replica Denisei: „am înmuiaș penița în iubire / și-am scris fără să-mi fie teamă / că cineva nu-mi va înțelege scrisul” („Am scris fără teamă”, pag. 54).

Există în poezia din volumul „Primăvara fără sigiliu” o magie a lucrurilor neîmplinite, nevenite din vreun orizont al cunoașterii, încât singura soluție, unica poziție, ultima decizie alunecă spre nonadeziune: „când se deschide cerul / m-ascund în spatele nopții / scriu fricii mesaj”, ca un refuz al unui destin nemeritat, iar salvarea vine din alternanța eșecului *noptii* cu izbânda *dimineții*, ca un început de drum al speranței revigorată: „împingându-mi dorințele / spre scobitura necioplită / a dimineții” („Noaptea ieilor”, pag. 58).

Își menține opțional speranța dinspre temporal (noaptea – dimineața) spre dimensiuni spațiale, direcționate spre puncte cardinale ale unor izbânzi posibile, dorite, sperate: „prinde-mi aripile / între poemele / scuturate / din copacul / trăirilor / ... / spre răsăritul / cuminte / al călătoriei / mele” („Răsăritul

Tânăra poetă Denisa Lepădatu la masa de scris

călătoriei mele”, pag. 60).

Și, ca „*totul să poarte un nume*”, un destin împlinit dintr-o soartă visată mai mult decât predestinată, pe fondul optimist către un drum lung și o cale întinsă de iluzii: „*cresc anii / în mine / făcându-mă / să tresar / în / fiecare zi / ... / și / oferindu-mi / iluzii / din poemele / inocenței*” („Cum îmi petrec destinul”, pag. 63).

Dar și un poem autoportret, un poem-curriculum vitae, ca o *ars poetica*, incredibil de orgolios, de matur, ca o sfidare a nerăbdării, ca un protest al unei anatomii tumultuoase: „*mi-am desfăcut aripile / înălțându-mă / puțin câte puțin*”, apoi, cu încrâncenarea unui foc mistuitor: „*fără să vreau / am strivit cu un genunchi / o floare și-am plâns*”, după care „*... într-o zi am primit o scrisoare / de la două frunze*”, ca simbol vegetal al reînvierii și al împlinirilor, pentru ca „*să ne naștem din nou / pe altă planetă*” („Reîntâlnirea”, pag. 66), ca o magie a idealului împlinit.

La cei 12 ani ai săi, Denisa Lepădatu parcă ar avea încă vreo alți 12 de experiență de viață, și de experiență literară, poezie și proză, și declară ritos, matur, cu convingeri ferme și „*cu mâna pe inimă!*”: „*odihnește-te inimă / să-nțeleg / de ce zâmbetele / înflorite / ale primăverii / pot colora / veșnicia / când voi afla / îți voi scrie / un gând / prins / în coada unui / zmeu înălțat / deasupra / viselor ocrotite...*” („Odihnește-te inimă”, pag. 68), ca niște agasante capricii de copil răsfățat și o demonstrație de inteligență, pe partitura unor *Capricii* de Paganini la limita de avarie a unei corzi de vioară. Și, dacă vreți să vedeți cea mai naivă... seriozitate și cea mai serioasă... naivitate, veți înțelege mesajul liric profund, ca un *Coral* de Bach, al unei fetițe care produce poezie, și care este legătura între destinul comercial și impactul emoțional al celebrei păpuși *Barbie* din industria de jucării din toate timpurile: „*printre bulinele / plictisite / ale rochiței mele / ... / aveam cusute buzunărașe / ... / și descifram / neștiutele cuvinte / prindeam*

(continuare în pag. 8)

/ cu degetele / semnătura / indescifrabilă / și-o ascundeam / în palmă pentru / veșnicie” („Poemul tău”, pag. 74).

Urmată de o poezie sinceră și spontană, ca un alibi al rafinementului liric, deși de-o violentă agresivitate, un poem ceva mai lung, singurul de două pagini, care rezumă dilematic tot universul necuprinderii și al necunoașterilor, al întrebărilor fără răspuns, al nedumeririlor, al spaimelor și al angoaselor, pe care și le pun toți copiii din lume și din toate timpurile: „te-am întrebat / de ce pământul / e rotund / ... / te-am întrebat / de ce oamenii / mor / ... / de ce nu putem / fi mereu / împreună / ... / mi-ai arătat / cerul / spunându-mi / că el ocrotește / în aceeași măsură / și soarele și luna / neuitând / să îmbrățișeze / stelele” („Te-am întrebat”, pag. 75-76).

Sunt afirmațiile poetei Denisa Lepădatu, care se prezintă oficial și cu simțul răspunderii: „m-am născut / dintr-o rază de soare / numită păpădie / am atins pământul / sprijinindu-mi palmele în clinchetul glasurilor / de copii” („M-am născut”, pag. 77); poeta-copil care nu mai are răbdare: „spune-mi / cum pot să cresc mai repede”, care-și cere imperios dreptul la viață, la bucurii și la vise de tot felul, iar singura, curată și nevinovată sa garanție este că: „prin părul nepieptănat încă / al purității mele / vor râde speranțe / crescute în ochi de copil” „Să cresc mai repede”, pag. 78).

Sinceră, încântată și orgolioasă... „cât cuprinde!”, ca să nu se dezmințim pe ea și toată generația ei de copii frumoși și talentați, poeta Denisa Lepădatu încheie vivace: „am dansat / cu visul / preschimbat / la miez de noapte / în încântare” („Am dansat”, pag. 81), și încheie promițător: „azi mi-am propus / să organizez / o tombolă a sentimentelor / ... / drept bonus...” („Tombola inimii”, pag. 82), cu un lirism rezultat dintr-o atitudine generoasă.

desen de Elena-Liliana Fluture

Gabriel Petru BĂEȚAN

Singurătatea care înstelează cerul

singurătatea pe care pășesc desculț
ca pe un drum anevoios
și plin de mărăcini
poate să fie calea cea mai scurtă
către mântuire?

în putredul rămas în mine
după descompunerea atâtor vise moarte
oare mai poate prinde rădăcini
lumina?

singurătatea care îmi eliberează spiritul
din închisoarea cărnii
și aurul cuvintelor
din mlaștina instinctelor primare
poate fi un picur din singurătatea
care îl inspiră serile pe Dumnezeu
să însteleze cerul

Sala de teatru

când Soarele își trăgea cortina peste zi
patul nostru conjugal
devenea o sală de teatru
trăiam iubirea fără să o mimăm
ca într-o piesă de succes
jucată mereu cu casa închisă
ridicam mereu umbrele noastre în picioare
în aplauzele propriilor inimi

Fertilizare in vitro

să înlocuiești iubirea pierdută cu poezia
să încerci să găsești fericirea pe Google
și pe tine însuși persistând în vicii
să te droghezi cu singurătate și metafore
fără să poți uita totul
și să știi ceea ce încă nu ai cunoscut

oare nu sunt toate acestea
o încercare disperată de salvare
a fericirii pure
de fertilizare a luminii
într-un abis?

Georgian GHIȚĂ

Așteptare

M-am așezat cu capul pe cadrul gândului tău,
Ca o stea muribundă la marginea universului.

Câteodată, încerc s-aprind un colț,
lăsându-le pe celelalte patru într-o umbră ce
alunecă
petale de piatră asemeni unei himere vii.
Mi-am strâns umerii înfiorați
de plăcutul venin al vârfurilor de-amor
pe care le înfig în sângele amorțit nopțile pierdute.

Toamna a trecut și orice fulg abandonat
mă va prinde
în visuri senine,
Cuget lucid
Inocență de lut.
Pe șina speranței trec iubitorii de vid –
spirite reci.

Cutia de chibrituri

M-am ascuns lâng-o cutie de chibrituri.
De multe ori îmi imaginez că nu ești tu,
că e doar lumina care cade pe covor
sfâșiată precum un trup ce se zbate în visare

Tremur, izbit de amorul anarhic,
înstrăinat ca o candelă sudată
de vitraliile unui lăcaș tot mai gol

Un fragil păcat la buza oaselor,
mă-nțeapă cu-atâta vânt și-atâta singurătate,
încât sufletu-mi pare foarte greu
de parcă atârnă de el un înger

Gândul începu să-și dea ultima suflare,
așezat pe mâna catranului miop
sărutându-și ecoul strigătului de ajutor.

Vid

Când plângi, aduni viscole-ntre pleoape
nori vineți se preling din cap până-n picioare
netezindu-ți călcâiele.

Am început să uit cum arată sclipirea ochilor tăi
îmi pare că visul de-a evada din beția acestei
umbre,
s-a spulberat o dată cu timpul.

Nu m-am născut cu mai multe inimi
și chiar de-aș fi avut,
ar fi încetat să bată pe rând
precum ceasurile uitare la amanet.

Nu-mi doresc ca cineva să mi se alăture,
căci dorul este precum un ciob ce-mi străpunge
tâmpole

și-mi biciuiește obraji, lăsând tălpi de durere în
suflet.

Taci! Nu spune nimic, lipsește un os...

Ultimele gratii

Sub palmele umezite
de-atâta așteptare
gratii șifonate alunecau
pe-un cântec amăgitor
în nopțile primăvăratice.

Rând pe rând oasele au pălit
până ce din pereții vineți
nu a mai rămas decât parfumul
fierbinte al răsuflării lor

Un val uriaș de tăcere se prelingea
prin yala de sânge captiv.
Am hotărât să mă prăbușesc oriunde
voi fi departe de mine

De azi sunt liber...

Mi-am uitat ceasul

Aș vrea să-mi lase noaptea o bucată din ea
Și-un liliac ce așează bolta între ghilimele
Aș vrea să-mi lase ziua un strop de minut
Din eternul ei finit – din dorițe o sirenă
Dacă aș avea lucruri ce în suflet trăiesc
Și vise în bulbi și amintiri în tulpine
Din întoarcerea ta aș fura diademe de lut
Lănțicul unui surâs și brățara unui moment
Poate că sperând va prinde viață
Cadavrul unui ceas

Tu ești...

Ochii tăi înăuntru țin o corabie și mi-o dau
plină cu velur de privire goală și rubine
sfărâmate de visuri, de căderi, de degete.
Azi-diminează un demon a prins aripi într-un
moment
de neatenție și coarnele sale înlăturate trosnesc
sub picioarele mele pe asfalt.

Voalul primăverii în bulbul trudit de sens
urlat sau murmur, trăsura sau emul, tu za
înălțată din țărână cu sâni de nori, cataractă
de luceferi sau de pică.
Alături o oglindă se apleacă, îți transformi
precisul
devenind o femeie rece, o stafie cu voalul
primăverii
în bulbul trudit, plutele îți cară mersul și razele
spre amurg lucirea.

Ioan TODERIȚĂ

Documentele haosului, de Daniel Corbu

Moto: *De cuvânt mă leagă inima să-mi fac
Din săgeata vorbei aripă și leac* (t.i)

Opera poetică, intitulată astfel, ne oferă cronologic capitolele: „Intrarea în scenă” (1984), „Plimbarea prin flăcări” (1988), „Preludiu pentru trompetă și patru pereți” (1992), „Documentele haosului” (1994), „Spre fericitul nicăieri” (1995), „Manualul bunului singuratic” (1997), „Duminică fără sfârșit” (1998), „Cartea umbrelor” (2001), „Evangelia după Corbu și alte poeme” (2006), „Poftiți, domnule Kafka!” (2010), „Refugii postmoderne” (2010), „Viața de fiecare zi...” (2010).

Integrală selectă, deschisă de academicianul Mihai Cimpoi, prin: „Daniel Corbu, cavalerul Neantului” și încheiată de sintagma: „Poezia e haosul condamnat la visare” (D.C).

Carte referențială în poezia contemporană românească și nu numai. Stilul epic al discursului său literar este o lungă constatare a semnificațiilor ascunse în semnișicat, ascunse în „fapte la vedere”, estetice ori mai puțin divulgatoare de estetic, privite în ochi de vultur, să vorbească, să se destăinuie fără teamă, așa cum Istoria le-a risipit în adormirea ei pe lume, prin lume, peste lume.

Haosul, motiv de ceartă cu lumea referențială, cu fractalitățile ei geo-fizice, geo-sociale, egocentrice și egotice, este un document ce trebuie citit, este o documentare a revelației înainte de adorație.

Intrând în faptele săvârșirii poemelor sale, Daniel Corbu ni se înfățișează ca un poet al simbolurilor și arhetipurilor, al schemelor și constanțelor arhetipale. Poezia sa epică atacă „mitul” și-l dinamizează în extensii de ritual neoromantic, postmodernist, într-o largă diversitate a concretului, uneori divin, alteori existențializat și mereu adevăr substanțializat. Iată cum se adună aceste structuri epice în „Răul care trece prin inima mea”:

„Să vină seara (arhetipul) / Așteptarea să limpezească noi vânători (schema ciclică generată de arhetipul serii) (vânătoarea va aduna vânatul cuvintelor roștite) / de cuvinte vânători cu ogari alergând (atenție la bogăția de sensuri a vânătorii). Tac (Posibil foc de armă, așezare în „centru”). Uneori seamăn cu refugiiile (pândașului, țintașului de... cuvinte) / îmi înghesui singurătatea în oglinzi – nici o victorie (insatisfacția vânătorii de cuvinte) / cineva mă ademenește cu vorbe ca monezile fierbinți (vorba înșelătoare, a arginților fierbinți din palma lui Iuda)”.

Și, dintr-odată, schema ghemuirii placentare,

adormirii, prizonieratului, provoacă arhetipurile intimității: inima, umbra, luna:

„Mamă, (acel cineva) nu este moartea (moartea, o ghemuire a ființei, o „cădere” în neființă = schemă) / Trece fiecare cu o altă icoană în mâini (nouă formă a ghemuirii) / roua deconspiră sigiliile / luna descuie toate ușile (schema înălțării, generând arhetipul astrului) îți mai amintește răul (arhetip al scufundării, o schemă) ce trece prin inima mea (arhetipul sânelui = inima) / Mamă (din nou ghemuirea... placentară), de când mă știu / adorm cu mâinile goale (consecință a „coborării”, arhetipul golului) / ce să fac / exist și eu / ce subțire mi-i umbra (ce ne(în)de)ajuns; intimitatea nașterii mele, existenței mele).

Sensurile simbolurilor, însemnătatea simbolurilor, se strâng în... Heraclit, în „răul ce trece prin inima mea”, răul cu izvor pântecul matern, o altă intimitate, pe care numai „creatoarea” o „știe”, o păstrează în memoria ei (ne)mărturisindu-ne „schimbarea la față a creatului” și transformarea lui în „neschimbat”. Sens al Ființei supus răului-timp, cascadelor neantice ale nemuririi.

Numai în „mamă, nu e moartea”, putem descifra marea diferențiere a simbolului de arhetip: „Mamă” – simbol ce urmează calea numelui (simbolul creației). Un exemplu de cum simbolul înrobește substantivul pe moșia arhetipului (t.i). În timp ce moartea este un arhetip, mai mult decât un substantiv, o idee universală care implică drama existenței... muritoare.

Dincolo de aceste analize, prin care subiectivitatea relaționismului văzut de mine între simbol și arhetip nu face decât pledoaria unității estetice a poemului epic Daniel Corbu, voi îndrăzni și o analiză a vectorilor semantici ce dinamizează simbolurile în arhetipuri (t.i). Schemele sintactice ascund acești vectori vederii raționale în hlamidele „obiectelor sensibile” ce iluminează „subiectele dezbaterei literare”.

Primul vector, de care, de a cărui intensitate, depinde „vânătoarea cuvintelor” este: „să vină seara”, imperativ, impetuos, ce determină „coborârea” ca: „așteptarea să limpezească noi vânători de cuvinte” „vânători, cu ogari alergând”, vânători ce aleargă „ogarii cuvintelor”.

„Seara”, aici, e mai degrabă un totem protector al vânătorii de cuvinte alese, pentru un ritual antropofag, cuvintelor de preț, în schimbul unor vorbe goale, spumoase, lichide, sanguine, vorbe semn, vorbe insemn: „Trece fiecare cu o icoană în mâini” – al doilea vector important în spațiul semantic al schemelor arhetipului intimității. Un simbol totodată dezgolit în intimitate, în arhetip, până la „semnul” destinului și al rugăciunii.

Ca spațiu dinamic, poemul este o combinație liniară a vectorilor „să vină seara”, „trece fiecare cu o altă icoană în mâini”, vectori ce se descompun prin hățșururile ideilor și simbolurilor arhetipale în: „tac”, „îmi înghesui singurătatea-n oglinzi” (ghemuirea în intimitate), „roua deconspiră sigiliile” (trădarea puterii intime), „luna descuie toate ușile” (evadarea din intimitate); „adorm cu mâinile goale” (cădere, din nou, în arhetipul golului – un document al haosului); „exist” (simbolul dus în semnul ex-siterului).

(continuare în pag. 11)

Poemul „Râul ce trece prin inima mea”, în această dependență liniară a vectorilor semantici, provocând următorul spațiu esențial al limbajului literar.

Să vină seara (v₁) **așteptarea să limpezească** (v₂) **noi vânători...** **Tac** (v₃) **îmi înghesui singurătatea în oglinzi** (v₄)... **cineva mă ademenește** (v₅)... **nu e moartea** (v₆)

Treceam fiecare cu o altă icoană în mâini (v₇)... **roua deconspiră sigiliile** (v₈), **luna deschide toate ușile** (v₉) **mă știu** (v₁₀)... **adorm cu mâinile goale** (v₁₁). **Exist** (v₁₂) **subțire mi-i umbra** (v₁₃).

O „combinere a combinației lor liniare, mai mult sau mai puțin... sintactică, dar în favoarea dinamismului semantic (axă, matrice semantică vectorială), ar fi:

Fiecare vector are o direcție bine determinată. Aici, verbul (vectorul independent) este direcționat prin substantiv. De exemplu: „**să vină** = v₁” are dreaptă semantică „seara”; „să limpezească = v₂”, substantivul așteptarea; „îmi înghesui = v₄”, are direcția „în oglinzi”; mă ademenește = v₅” are suport „cu vorbe”.

Vectorul și suportul său semantic străpung spațiul limbajului literar, respectând sintaxa și morfologia unei gramatici vectoriale semantice aparte. Cea mai importantă componentă a vectorului lingvistic este *sensul* lui imposibil de „trasat” grafic. Însă, la îndemâna interpretării subiective. Mereu impuls – săgetat sferic, la voia unui liber arbitru aflat în iluminarea subconștientului revărsat în cotingent, ce participă la vânători arhetipale... antropofage.

Sensul este un „așa ar fi”, „așa nu ar fi”: *ușor de îmbrăcat cămașă / a măștilor pornite să-și zâmbească / în tinda unei case prea curată, / ce-n simțuri stă deschisă cu ușa-ntr-un dereg, / mușcata să vorbească mușcatului întreg* (t.i).

Sensul este săgeata divină a reflexiei admiratoare, huloitoare, ocrotitoare, milostive, nemiloase, trezire a unor noi călătorii instinctive, senzoriale. *Sensul*, mai mult decât arhetipul, străbătut de el, este imanență și iminență, esență a obiectului estetic răsturnat în adormirea rațională fără trezire, a unui eveniment imaginar. Aici, „**râul ce trece prin inima mea**”, inima poetului.

După cum „predicatul” este vector și „subiectul” poate fi suportul acestuia. Direcția vectorului – actanță semantică este / eliberează vectorul – predicat de obligații gramaticale, având drept legitim de noi gramatici, negramaticale, de libertăți dinamice în simbol și imagine. Mereu sub aura „sub guvernarea complexelor generatoare de *sens* semantic, de combinații sintactice semnificative, până în stadiul ruinării, epuizării *sensului* semantic în *semn*.”

Revoluție a cuvântului Daniel Corbu, a poemului său, „în alt fel săvârșită”, dar sub stindardul unui „cult epic” - masă rotundă a dezbaterii arhetipurilor și schemelor lor psihologice, foarte aproape de mâncatul cu mâna, de înmuiatul degetelor în „tochitura mitului”, a degetelor flămânde să privească o nouă rațiune a judecăților primare. Mai puțin filosofice, mai mult filologice. Judecățile asertorice și apodictice. Între „este” și „trebuie”, uneori, gândind problematicul „până la urmă... există”.

Cum splendid, aceste judecăți sensibile, se desbat în poemul „**Scrisoare neexpediată**”. Poem în care își face și mai mult evidențiat spațiul vectorial semantic

prin intermediul spațiului mitologic.

„*Vom înțelege prin mit un sistem dinamic de simboluri*” (spune Gilbert Durand), *de arhetipuri [...] care tinde să se realizeze ca povestire*”. Componente, după cum vedeți, a unui spațiu vectorial în care lipsesc ... vectorii. **Mitul este un sistem lingvistic, un spațiu al unui limbaj ... literar (t.i).**

Vectorii semantici, în poemele domnului Daniel Corbu, străpung mitul și legenda în favoarea unei istorii prezente: istoria judecăților revoltate pe „cum este” împotriva lui „așa este”.

Cine? Un subiect denotat, un obiect abstract, un substantiv suport semantic: mit explicitat rațional sau iraționalizat.

lată o... „**Scrisoare neexpediată**”:

„**Nimeni să nu întrerupă cântecul!** (aserțiune)

Până la urmă, Odysseeas Elytis, există și o mare a mea (mit explicitând un arhetip)

Cu neștiute corăbii și cântece de sirenă (simboluri scufundate în denumiri)

Cu frânte aripi dedalice (nouă denumire, legată de simbolul zborului frânt) (anafora: cu neștiute..., cu frânte...)

Da, Odysseeas Elytis, cum bine îmi scrii (din nou, simbolul care generează o nouă denumire a ... mitului)

90 la sută orice nenorocire (arhetip) (simbol transformat în semnul 90) **ne conține** (idee generată de arhetip)

iar Infernul nu e decât un labirint răsturnat (simbolul „Infern” provocând denumirea „labirint răsturnat”) (aserțiune)

Și pentru ca frumusețea și veșnicia ei să rămână (judecată problematică)

Nimeni să nu întrerupă cântecul! (aserțiune, repetiție, invariant)

Până la urmă, Odysseeas Elytis, am și eu o mare a mea (judecată problematică, până la urmă = e posibil. Dar și exemplu de simbol care denumește „o mare a mea”)

Cu neștiute corăbii sirene furtuni zei plutitori (simbolul corăbiei neștiute, denumite, transformat în cuvinte...)

Cu oglinzi mișcătoare (altă denumire)

Cu iluzia țărului răsrânt în mine (denumire, anafora)

Cu frigul memoriei (ibdm)

Cu file albe pe care se-nghesuie mormane de vorbe, spaime, tăcerile ... aerul claustrofob (cu iluzie, cu oglinzi, cu ... = anafora) (exemplu de cum simbolul „neștiutele corăbii”, alături de arhetipul o „mare a mea” se transformă în „cuvinte” și „idei”).

Până la urmă, (o altă anafora: trei repetiții egal distanțate în text) **Odysseeas Elytis, există și o mare a mea** (invariant = mitul care sprijină, aici, o povestire care...)

Care, încet, încet se transformă în cuvinte („o mare a mea”, simbol, de această dată, ce-și recunoaște menirea de a se transforma în „cuvânt”)

Dar cum bine îmi scrii (mit personificat)

cu foșnetul Mării Egee adâncit în cuvinte. (arhetipul golului)...

(continuare în pag. 36)

Diana HOMESCU

RISCURI

Sângele acoperă atât de bine fața bărbatului încât cu greu îi mai pot distinge obrazul. Are pielea arsă de soare sau poate așa e tenul lui, mai întunecat. Deși nu mă omor după scene sângeroase vederea lichidului roșiatic nu mă deranjează într-o măsură prea mare, sunt atentă mai degrabă la ochii ațintiți asupra mea, atât de aproape încât nici nu clipecesc din teama ridicolă că i-aș putea atinge. Au o culoare ciudată, cum nu cred să mai fi văzut până acum la cineva, atât de negri de parcă scopul lor unic ar fi să întunece toată încăperea. Chiar asta reușesc, nu mai văd nimic altceva în jurul nostru. Suntem doar noi doi și frica pune stăpânire peste mine crescând treptat în intensitate, pe măsură ce disting ură în privirea care mă ține încremenită. Atât de multă ură încât mă cutremur, dar sunt hotărâtă să-mi țin cumpătul.

„Să nu crezi c-ai scăpat, mă-ntorc după tine!”

Nu amenințarea în sine mă impresionează, deși e rostită cu voce adâncă și hotărâtă, care nu lasă loc de interpretare. Când îmi dau seama că buzele lui nici măcar nu s-au mișcat panica mă învinge și țin.

Nu știu dacă în realitate am scos vreun sunet, sper c-am făcut-o doar în vis. Cineva îmi scutură viguros umerii și mă forțez să deschid ochii, amețită și speriată, fără să-mi dau seama unde sunt pentru moment. Văd o altă față încremenită deasupra mea, la fel de aproape, doar că nu e strop de ură în ochii care mă privesc acum.

- Stai liniștită, ai visat, spune o voce familiară și respir cu dificultate, silindu-mă să rămân ancorată în prezent.

N-am obiceiul să dorm cu ușurință în orice condiții, dar am făcut-o de data asta, în ciuda poziției incomode. Nimic din ce m-a speriat acum n-a fost adevărat, ce-i drept, însă coșmarul care se repetă la nesfârșit se adăpune cu atâta precizie peste amintire încât devin adesea confuză, chiar dacă m-am trezit. Nu tocmai surprinzător fiindcă ochii, sângele, cuvintele de amenințare...toate copiază realitatea cu exactitate. Doar faptul că buzele lui rămân încremenite ar fi un indiciu care să mă ajute în ceața de panică din care mă zbat de fiecare dată să ies. Nu-mi amintesc, dar cu siguranță a deschis gura, trebuie s-o fi deschis, oricât de puțin, altfel n-ar fi ieșit nici un sunet din ea. Normal ar fi să-mi dau seama că e numai un vis. Din păcate în ultima vreme am senzația că-mi sunt necesare din ce în ce mai multe minute să revin la realitate, deschid ochii și totuși privesc în continuare fața plină de sânge, clipe lungi și grele care nu par să mai aibă sfârșit. În astfel de momente nu găsesc deloc sens ideii că timpul le vindecă pe toate.

Îmi dau seama într-un final unde sunt și cu cine. Legănata de mersul ritmat al trenului mă silesc să revin în realitatea clipei printr-un efort serios de voință. Așezată pe banchetă lângă mine Alina oftează, cum face întotdeauna când nu-și găsește cuvintele. Nici nu-mi trebuie vorbe acum, oricât de liniștitoare, doar de prezența ei tăcută am nevoie. Îi sunt recunoscătoare tocmai pentru că știu câte și-ar dori să-mi spună și n-o face. Uneori aș vrea să redevină ea însăși, vorbăreață și veselă, nu vreau să se schimbe pentru mine tocmai când abia și-a revenit din propriul ei coșmar și până la urmă o

glumă – două n-ar avea cum să-mi facă rău. Dar nu-i spun de teamă să nu pun vreo presiune asupra ei, s-ar simți datoare să mă bine dispună, să mă ajute să uit...și nu e treaba ei să facă asta. Îmi întinde sticla cu apă și iau câteva guri deși nu mi-e sete, de parcă lichidul rece ar avea cum să spele imaginile din fața ochilor mei.

Mircea s-a așezat înapoi pe bancheta din fața noastră, mulțumit probabil în sinea lui că m-a trezit la timp. E singurul văr pe care-l am și faptul că părinții lui locuiesc într-o comună bănățeană la câteva sute de kilometri de ai mei ne-a împiedicat să petrecem foarte mult timp împreună în copilărie. Am încercat să ne cunoaștem mai bine în ultimul an, de când e student la Brașov și de-atunci parcă nu mai simt lipsa unui frate. N-a vrut să stea la noi acasă, deși părinții mei s-au oferit să-l găzduiască, bănuiesc că și-a dorit să experimenteze mai liber viața de student. A preferat totuși să închirieze o garsonieră împreună cu un coleg în loc să stea la cămin și asta i-a asigurat condiții pentru învățat destul de bune încât să treacă primul an fără restanțe. Duminica însă vine des să ia masa de prânz cu noi.

Mircea dă impresia de superficialitate la prima vedere, vorbește prea mult și prea tare să-l poți lua de-a binelea în serios, habar n-am cu cine seamănă fiindcă unchiul și mătușa mea sunt cei mai tăcuți oameni pe care i-am întâlnit vreodată. Nicio problemă, vorbește Mircea și pentru ei, critică el tot ce nu-i place și ia de sus pe toată lumea fără rușine sau discernământ. Și totuși, dacă ai răbdare o vreme să-l cunoști îl descoperi cu surprindere responsabil, loial, plin de umor chiar și atunci când te face în toate felurile care-i vin la gură și nu-ți dă șansa să ghicești ce părere are despre tine, ți-o spune el în față ca să nu te chinuie cumva vreo urmă de îndoială. Ideea excursiei pe munte îi aparține în totalitate, insistând până când lista argumentelor mele s-a epuizat și-a trebuit să accept. Acum joacă cărți cu Radu, prietenul pe care l-a adus cu el fiindcă știe traseul și fiindcă n-ar fi suportat să petreacă trei zile singur cu două fete.

Prin geamurile murdare ale trenului lumina pătrunde cu greutate, mai ales că ne-am ales o zi mohorâtă pentru urcat și soarele se ascunde cu încăpățănare printre nori. Dacă începe cumva și ploaia, o să fie de-a dreptul neplăcut. Peisajul de munte dovedește că nu mai avem prea mult până la destinație, așa că mă răsucesc pe banchetă încercând să-mi întind picioarele, un fel de avertizare despre efortul care le așteaptă.

Abia acum observ că nu suntem singuri în vagon. Un alt călător ce pare după echipament că vrea să urce muntele stă câteva banchete mai departe, așezat cu fața către noi. Pare un băiat tânăr și-mi dau seama chiar dacă stă jos că trebuie să fie destul de înalt. În lumina cenușie a vagonului nu-i disting prea bine fața, dar e limpede că privirea o are ațintită asupra mea și nu-mi e deloc familiar golul pe care mi se pare că-l simt în stomac. Poate mi-e foame, am băut numai niște ceai înainte de plecare, sau poate emoțiile negative ale coșmarului nu m-au părăsit încă

(continuare în pag. 13)

de tot. Uneori rămân așa, agățate de vreo parte oarecare a trupului meu, o mână care continuă să tremure pentru o vreme, sau ochii care scapă lacrimi imposibil de controlat. Asta trebuie să fie, sunt sigură acum și nu mă deranjează când îl văd întorcând cu indiferență privirea către geam.

Trenul oprește și băieții coboară bagajele. Gara din Bușteni ne întâmpină pustie în aerul rece al începutului de septembrie și ne îndreptăm către traseul nostru urmându-l pe Radu, singurul care a mai fost odată la cabana Bradul. M-am îmbrăcat cu grijă, cât de călduros am putut fiindcă urăsc frigul, dar după o vreme simt că mi-e cald și respir cu dificultate, deși nici măcar n-am început să urcăm în adevăratul sens al cuvântului. Travesăm o pădure de la poalele muntelui și răsucindu-mi rucsacul în spate încep să regret deja c-am acceptat excursia.

- Mai poți? întrebă Alina și se oprește o clipă așteptându-mă pe potecă.

Prietena mea e plămădită din alt aluat față de mine. Obişnuită cu efortul fizic de mică nu mă îndoiesc că va urca muntele cu ușurință, chiar dacă preferințele ei se îndreaptă mai mult către sporturi de echipă precum handbalul. Pe de altă parte eu sunt o sedentară convinsă și prefer s-o aplaud din tribune.

- Nu prea am de ales, nu-i așa? întreb cu râsuflarea tăiată încetinind pasul și Mircea mă ajunge din urmă.

- Hai nu mă face de râs acum, lasă lenea și mișcă mai repede, mă încurajează el râzând și mă depășește cu mersul lui veșnic prea grăbit.

N-o să risipesc nici un gram din rezervele mele de energie, aflate oricum pe cale de dispariție. O să și-o audă el diseară.

Alina mă privește doar o secundă înainte să pornească mai departe în fața mea. Ne cunoaștem din prima zi de liceu, a fost un fel de prietenie la prima vedere, am schimbat doar o privire la intrarea în noua noastră clasă și ne-am așezat fără alte cuvinte în aceeași bancă. Cei trei ani de când ne cunoaștem au fost în bună parte zbuciumați pentru ea, liniștiți pentru mine. Părinții ei au divorțat cu un an în urmă și-a trebuit s-o privesc trecând prin asta, luând totul mult mai personal decât ar părea logic, căzând mult mai jos decât aș fi crezut posibil. De ce anume simt copiii nevoia de-a lua în spatele lor încă fragil eșecurile părinților ar fi greu de spus, dar o fac, de fiecare dată.

Lunile dinainte de ruptura propriu-zisă au fost de fapt cele mai dure, cu certuri prelungite și tăceri grele în casa lor și în fiecare dimineață mi se strângea inima privind fața ei obosită, ochii umbriți de durere. Își pierdea cumpătul repede, se răstia la toată lumea și la mine în mod special, și-o ascultam înghițind orice replică mi s-ar fi părut normal să-i dau ca răspuns. În ciuda protestelor mele s-a aruncat fără să gândească prea mult în brațele unui coleg cu un an mai mare, care în mod sigur n-o merita, ieșind apoi din relația respectivă încă și mai lovită, dacă așa ceva e măcar posibil. Probabil simțea nevoia să facă propriile ei greșeli pentru a le uita pe cele de acasă pentru că imediat după asta și-a îndreptat toată atenția către Vlad, un alt coleg nu cu mult mai grozav decât primul. Normal că n-a mers prea bine și-a trecut aproape la extrema opusă, decisă să nici nu mai audă de băieți pentru o vreme. Într-un târziu, după ce s-a pronunțat divorțul, s-a liniștit cu adevărat. Am petrecut împreună cât

de mult timp am putut și spiritul ei s-a trezit încet înapoi la viață, replicile ei dure dar pline de umor au început să se audă din nou și chiar zâmbetul a început să-i apară pe față, din ce în ce mai des.

După care viața mea liniștită s-a prăbușit și-a venit rândul ei să devină suport. N-am crezut-o în stare, să fiu complet sinceră. Nu în sensul că nu i-ar fi păsat, dar m-am așteptat din partea ei la proteste, argumente, eram convinsă c-o să caute metode drastice de-a mă scoate din starea în care sunt, potrivite cu firea ei zbuciumată și cu felul în care și-a căutat ea însăși drumul în momentele de cumpănă. În loc de asta m-a sprijinit exact așa cum aveam nevoie s-o facă, nu mi-a căutat soluții, nu mi-a cerut să-mi revin, a stat în general tăcută lângă mine și asta a fost tot ce mi-am dorit din partea ei.

Și-a făcut fără comentarii bagajele când i-am spus că fără ea nu plec în nicio excursie pe niciun munte, dar să-i mulțumesc pentru asta ar fi fost de prisos.

Începe urcușul printre brazii zvelți și privesc cu groază poteca șerpuiind printre ei. Radu le cercetează atent trunchiurile și când găsește un cerc pictat cu roșu continuă mulțumit. După vreo două ore deja sunt bună de aruncat la gunoi, ca orice alt deșeu inutil, fiecare gură de aer pe care-o inspir îmi rănește plămâni și picioarele mele par să aibă o voință proprie, refuzând cu încăpățănare să se mai așeze cuminți unul după altul. Faptul că nu sunt în stare să-mi controlez mintea e rău destul, acum trebuie să constat că și corpul s-a hotărât să mă trădeze.

desen de Elena-Liliana Fluture

Constanța ABĂLAȘEI-DONOSĂ

Maria IEVA

O bucată din drum

Era trecut de amiază, când șoferul autobuzului trase pe dreapta și se dădu jos din autobuz. Preț de câteva minute se învârti pe lângă el, iar când reveni rugă călătorii să coboare. Autobuzul avea o defecțiune la sistemul de frânare și trebuia să se întoarcă în garaj. Nu erau decât vreo 15 călători, dar când ajunseră la răscruce, constată că doar el și cu încă o fată mergeau în aceeași direcție.

- Ai simțit și tu sărutul pufului de pădădie?

- Ochii albaștri și limpezi ca marea îi aruncară o privire fulgerătoare. Mergeau împreună de o bucată bună de vreme și tânăra de lângă el spunea numai prostii. Până în sat aveau de mers vreo 8 kilometri. Plecase de acasă imediat după terminarea clasei a VIII-a și revenea vara, când putea rupe câteva zile de concediu, să își viziteze mama. Liceul, armata, facultatea, apoi serviciul, să tot fi trecut 20 de ani de atunci. Nu mai cunoștea sătenii, unii au murit, alții s-au născut, lumea era mereu în schimbare, numai el era același bărbat deșirat cu ochii albaștri și părul cărlionțat. De câțiva ani își lăsase mustață, la început i s-a părut că arată caraghios, dar apoi se obișnuise cu noua lui înfățișare. Îi plăcea să lase o impresie bună oriunde mergea, numai că de data aceasta nu prea nimerise cu ținuta. Pantofii îi făcură bășici la degetele mari. O privi cu coada ochiului. Și-o amintea vag, însă se părea că ea îl cunoștea foarte bine...

- De ce ai venit acum, de obicei vii în august?

I se păru nepoliticos din partea ei, să puna asemenea întrebări, mai ales că el nici nu știa cum se numește. O cunoștea din vedere, era o fata care locuia cu câteva străzi mai încolo de casa lui. Avea părul tuns scurt, nasul în vânt, ochii rotunzi, obrajii trandafirii și barba întoarsă. I-ar fi spus să-și vadă de drumul ei, dar nu era normal să se comporte ca un bătător, nu îi stătea în fire. El avea alte gânduri, căsătoria era o treabă serioasă, nu-i stătea mîntea la gândaci și la firele de iarbă.

- Din moment ce nu mi-ai spus pe nume, cred că nu știi cum mă cheamă. Sunt Elena, nepoata lu' moș Gheorghie, pantofaru' din sat, cel cu un ochi căprui și unul verde, toată lumea îl știe. Dacă vrei poți să îmi spui Eli, așa îmi spun prietenii. Știi că nu am nimic din frumusețea Elenei din Troia, dar nu sunt vinovată pentru asta. Zâmbi. Eu te știu de Tudor, Tudor a lu' mama Floarea. Auzi? Cred că vine o căruță, după cum se aude scârțâitul roților, e căruța lu' tata Pătru. Nu vrea să-și repare osia, spune că așa îl aude lumea de departe. O privi de departe cum zburda peste verdele crud. Imaginea ei, de atunci, avea să îl urmărească pentru multă vreme. Dacă vrei, poți să mergi cu el, eu voi scurta drumul, merg pe zăvoi, îmi place să merg pe jos, și îmi este dor să văd

cocorii pe luncă, s-au întors de câteva săptămâni. Mergi în pace!

- Drum bun.

Nu credea că a auzit, a croit-o peste câmp și, cu geanta la gât, alerga. Semăna cu un poștaş. O privi de departe cum zburda peste verdele crud. Imaginea ei, de atunci, avea să îl urmărească pentru multă vreme. Dacă zborul fluturilor și lacrima ierbii nu au reușit să îl înnebunească, sigur scârțâitul roților și tusea seacă a lui moș Petre vor reuși. Acceptase să urce în căruța pentru a-și cruța picioarele de încă câteva bătători, probabil bășicile s-au spart, că degetele îl dureau tot mai rău. Pe de altă parte nu i se părea normal ca sărmanul animal să îl care și pe el, avea și așa căruța plină cu nisip.

- Hai, urcă! Lasă, nu-ți face griji, nu pun niciodată mai mult decât poate duce. Îi cunosc puterea, doar nu degeaba îi dau să mănânce. Să care, pentru el cară. Tăcu pentru câteva clipe, trase un fum de țigară și continuă: "A scos podnițele din grajd și acum trebuie să le pun la loc. Ce, eu nu muncesc pentru el!? Nu ar străluci părul pe el dacă nu ar fi îngrijit." Tuși de câteva ori și se ridică să pună pătura peste toată scândura pe care stătea. Era o pătură veche și destul de murdară. Îi mulțumi și se așeză, cuminte, lângă el.

Noroc că moș Petre nu vorbea prea mult, își căuta liniștit de ale lui. Cu o mână ținea frâiele și cu cealaltă o țigară făcută de el, din tutunul cultivat în grădina din spatele casei și din hârtie de ziar. Tutunul avea un miros aparte, miros care îi aducea aminte de copilărie. Viața îl schimbase. Dintr-un băiețandru care respira aerul proaspăt de munte a ajuns un om care își ducea zilele prin birourile ticsite de documente. Fiecare are dreptul să aleagă și alege ceea ce crede că i se potrivește. El a ales și acum trăia alegerea făcută, dar nu îi părea rău de nimic. "Omul se învață cu răul ca și cu binele și la un moment dat nu mai știe să facă diferența, iar atunci când răul dispăre ajunge să îi lipsească", așa îi spusese bunica din partea mamei, când o întrebuse de ce a acceptat să fie agresată atât fizic cât și verbal de bunicul lui. Privind peste câmp și-l aminti. Era un om înalt, cam de 1,90 m cu umerii lați ca un uriaș; un bărbat pe al cărui chip nu a văzut niciodată un zâmbet. A fost singura prezentă masculină din copilăria lui. De la el moștenise ochii albaștri și statura, numai că el nu avea mușchi, era doar o grămadă de oase agățate în piele.

- Bine că vremea e frumoasă, mai apucă oamenii să cultive pământul. Vezi frunza de la iagod și spinu' înflorit, e vremea să se semene porumbul. Mare noroc a-voși, mai băiete, să nu treacă tocmai acum nicio mașină, dar las', așa ai mai stat și tu la soare, că ești tare tras la față.

- Să trăiești, tata Petre! Mulțam frumos pentru osteoneală! Se dădu jos din căruță și pași pe strada bătătorită. Era așa cum o știa, iar casa din spatele nucului părea că îl așteaptă. De cum se apropie își văzu mama în poartă.

- Te-am așteptat, mi-a spus Elena că vii. Îi cuprinse obraji cu amândouă mâinile și prinse a-l săruta. Hai, intră, bine ai venit! Ți-o fi foame. Stai, să-ți pregătesc ceva să mănaci. Ți fac repede niște ouă cu mămăligă. Tu mergi și te schimbă, pun masa și, apoi, stăm de vorbă.

Pași peste pragul casei. Mușcatele erau îmbobocite, iar în casă domnea ordinea. Chipul bunicului îl privea

(continuare în pag. 16)

din spatele ramei cu aceeași seriozitatea. Era o poză făcută înainte de război, căci cel care s-a întors de la război nu mai avea nimic în comun cu cel care a plecat, a auzit-o de atâtea ori pe bunica spunând asta. Abia după ce a murit a aflat, că nu a fost în totalitate vinovat de comportamentul pe care l-a avut față de Valentina lui. După ce a scăpat din lagărul rusesc și s-a întors acasă, a găsit în bățatură alt bărbat care se ocupa de nevasta lui și de treburile casei. Își lăsase soția însărcinată și o găsi cu două fete. Una de 3 ani și alta micuță, abia dacă mergea în picioare. Totul s-a făcut cu acordul părinților lui. Erau bătrâni și singuri, decât să le plece nora și nepoata, mai bine să aducă alt bărbat în bățatură. Era casa lui, nu avea unde să plece, mâncase boabe de porumb prăfuite și îndurase cruzimea războiului cu gândul la ea și ea nu a putut să-l aștepte, ba mai mult i-a umplut ograda de plozi. Mânat de gelozie oarbă s-a repezit în grajd și luă pușca, de acolo, de unde o lăsase înainte de începerea războiului. Dacă copilul nu ar fi început să țipe și muma lui a blestema, l-ar fi găurit pe intrus. Din acea zi nu l-a mai văzut. Alexandru nu s-a purtat rău cu copiii și nu i-a deosebit, dar Valentina de câte ori se așezau la masă trebuia să pună o farfurie, o ligură și un scaun în plus, aceasta i-a fost pedeapsa până ce l-a născut pe Vasile, ultimul lor copil. Nu l-a durut că a fost cu alt bărbat, nici că i-a făcut un copil, știa că nu a avut de ales, bătrânul era olog, iar Valentina și muma lui nu s-ar fi putut descurca cu munca câmpului cu lemnele și cu un copil mic în casă. Viața a fost aspră în acea perioadă. După ce a fost luat prizonier, ei primiseră vestea că a murit. Cum era să facă? Rațional știa, dar când se gândea că ea s-a regăsit cu băiatul pe care l-a iubit în tinerețe, nu putea să uite. Părinții ei au silit-o să se căsătorească, ea nu l-a vrut. Alte vremuri, alte obiceiuri. Multe o fi îndurat și omul la care privea acum tăcut. I-a fost și bunic și tată, tatăl lui plecase spre o altă destinație înainte ca el să împlinească trei ani. Nu era un om care să stea prea mult într-un loc, Floarea fusese atenționată, dar l-a adus acasă când era cu burta la gură și, bietul om, pentru a scăpa de rușine, nu avu decât să-l primească în ograda lui. Era convins că atunci când se va ivi ocazia va pleca, l-a dibuit încă de la început, era un aventurier și aurul nu se găsea în ogradă, trebuia căutat. Niciodată nu îi simțise lipsa, bunicul Alexandru reușise să-l suplinească. Ceea ce nu a înțeles de-a lungul vieții a fost: de ce mama lui, nu s-a căsătorit. Probabil l-a așteptat să se întoarcă. Nu a întrebat-o și nici nu o va întreba, trecutul are rănile lui, chiar dacă s-au cicatrizat mai pot sângera. Uneori durerea unui membru, chiar dacă amputat, poate fi resimțită le fel de vie ca și atunci când membrul a fost bolnav.

Se schimbă și își vârî picioarele în niște pantofi vechi pe care îi găsi prin casă. Tigaia și ceaunul cu mămăligă fierbeau pe cuptorul din cărămidă. Mama lui, o femeie nu prea înaltă, cu părul cărunt și ochii vioi se învârtea pe lângă cuptor, încercând să facă focul să ardă mai cu putere. Într-un pahar ciobit erau puși câțiva toporași albi și violeți.

- l-a adus Elena mai devreme, spuse mama lui care îl surprinse privind florile.

- Este o tânără băgăcioasă.

- Ea mi-a spus altceva, cică ești tare tăcut și tot drumul ai fost iritat, orice a vorbit nu ți-a fost pe plac.

- E un copil zvăpăiat, nimic mai mult. Hai, să o lăsăm cu ale ei... la spune-mi, mata ce mai faci, cum te mai

simți?

- Lasă-mă pe mine, eu sunt bine. Cu tine ce e? Te văd schimbat...

- Muma Floareo, muma Floareo, m-a trimis mama după o sapă! o mogâldeață cu părul negru și cărlionțat își băgă capul pe ușa bucătărie.

- Mergi George și o ia de unde ai pus-o data trecută. Băiatul se făcu nevăzut, iar Tudor se așeză liniștit la masă.

Seara, deși era răcoare, se așeză pe pragul casei și privi cerul. În casă era liniște, doar oile și mieii vecinilor mai behăiau. Un muget și apoi liniștea coboră odată cu întunericul. Tresări când cineva îi atinse umărul. Ridică ochii, era Elena, fata cu care împărțise o bucată de drum.

- Bună seara! Îmi spui, te rog, dacă mama Floarea este acasă?

- După cum vezi nu e nicio lumină aprinsă, doar luna stă agățată acolo sus și ne privește. Dacă ar fi acasă, nu crezi că ar trebui să vezi lumină?

- Nu înțeleg de ce ești așa de urăcios, nu ți-am făcut nimic, sau poate ăsta ești tu: domnu' ironie. Mai du-te naibii de orășean fițos! Se întoarse pe călcăie și dădu să plece când mâna lui fermă îi cuprinse mijlocul.

- Cine te crezi să îmi vorbești așa? Ai noroc că nu ești decât un copil că, altfel...

- Altfel ce, ce mi-ai fi făcut? Ochii ei plini de furie trimiteau fulgere. Chiar dacă era întuneric putea să îi vadă furia licărind în ei.

Mirosea a primăvară și era atât de fragedă în brațele lui. Îi simțea trupul încordat, iar brațele se luptau cu ale lui. Îl lovi de câteva ori cu pumnii în piept, dar o propti de zidul casei și îi strivi trupul cu trupul lui. Nu o lăsă să facă nicio mișcare și simțea cum încet, încet încordarea dispăru. Când a simțit că s-a potolit se dădu la o parte și brațele îi căzură moi pe lângă trup. Atingerea i-a tulburat pe amândoi. Nu mai spuneau nimic atunci când se auzi scârțâitul porții și mama lui intră.

- De ce stați pe întuneric? Haideti în casă s-a făcut frig. Elena, ai venit pentru probă, dar să știi că nu am apucat să termin. Mai am puțin, dacă nu te grăbești foarte tare și poți aștepta, în 20 de minute sunt gata. Uite, între timp, Tudor pregătește un ceai și stați de vorbă. Și el vrea să se căsătorească anul acesta, poate împărțiți idei despre nuntă.

Ca să vezi, urma să se căsătorească...

- Lasă-mă pe mine, mă descurc mai bine. Elena turnă ceaiul de mentă în două căni albe, se așezară la masă și-l întrebă fără nicio altă introducere: de ce te căsătorești așa târziu? Tăcu și roși.

- Întotdeauna gândești cu voce tare? Nu am gasit persoana potrivită și nu cred că 34 de ani este o vârstă chiar așa de târzie. Am fost ocupat, nu am avut timp pentru o familie. Dar, ție nu ți se pare că ești prea tânără pentru a face acest pas? Căsătoria nu este o joacă, îți întemeiezi o familie, este cel mai frumos, dar și cel mai greu lucru din lume.

- Dacă așa crezi, înseamnă că te-ai privat cam mulți ani de această bucurie. Nu vreau să-mi risipesc tinerețea și, nu cred că 23 de ani este o vârstă chiar atât de fragedă.

(continuare în pag. 17)

- Ce? Cred că n-am auzit bine, ai 23 de ani? Nu ți-aș fi dat mai mult de 17-18. Ești așa firavă... Nu mi te imaginez purtând în pânțece un copil, n-ar avea cum să crească, aici, în abdomenul ăsta mic. Îi atinse fără să-și dea seama abdomenul și apoi îi luă mâna și i-o ținu într-a lui. O privi mai de aproape. Era frumoasă, poate că nu avea nimic din frumusețea Elenei din Troia, dar avea ceva din farmecul Cleopatrei.

Ea își retrase mâna și privi în jos.

- Chiar vrei să știi de ce mă căsătoresc? din vocea ei răsună o sinceritate dezarmantă. Mi-e teamă că voi deveni lesbiană, nu mă atrag bărbații. Logodnicul meu este chipeș și un om bun, dar în momentele de intimitate nu simt nimic. Poate că nu îmi plac bărbații, nu știu ce să cred...Am mai avut câțiva prieteni care n-au reușit să trezescă în mine nici dorință, sunt convinsă că am o problemă. Nu știu dacă îmi plac femeile, dar dacă bărbații nu mă atrag, atunci poate ar trebui să caut în altă parte. Roși până în vârful urechilor. Se ridică de pe scaun, se întoarse cu spatele și își acoperi fața cu amândouă mâinile. Doamne, abia dacă am schimbat câteva vorbe și uite, așa cum spui, gândesc cu voce tare. Mi-e așa de rușine, parcă aș sta goală în fața ta.

- Elena, poți să vii, aproape am terminat și am nevoie de ajutor.

Salvată la timp. Nu știa ce ar mai fi putut spune, bărbatul de lângă ea nu schița niciun gest, probabil o considera nebună. Nu spusese niciodată ceea ce-i spusese lui.

Din spatele ușii o privea, rochia îi venea ca turnată. Cum poți să judeci un om fără să îl cunoști...Greșeală după greșeală, ea nu a vrut decât să fie o companie drăguță. În lumea asta închisă nu cunoscuse un alt mod de viață, era așa cum era, nu știa să fie prefăcută. Îl fascina, în câteva ore a reușit să o vadă într-o altă lumină. În rochia de mireasă, cu părul ciufulit, ochii ei verzi sclipeau. Se privea în oglindă și zâmbea. Ar fi vrut să creadă că era fericită, dar după discuția de mai devreme știa că nu era. Cum adică să devii lesbiană? Nu este totuna cu a deveni medic, lesbiană te naști nu devii. Se duse cu gândul la Cătălina lui Eminescu și zâmbi în sine lui. Avea nevoie de un Cătălin care să o facă să uite de prostii.

Trecură patru zile de când era acasă și nu se gândise la Silvia, logodnica lui, deloc. Încă două zile și trebuia să plece. O zări pe Elena de câteva ori, dar se părea că fata îl evita, pe semne se rușinase de ceea ce vorbisera. Săpa cu hârlețul în grădină când o rafală de vânt aduse un miros cunoscut. Din acea seară, de când i-a strivit trupul de zid, mirosul ei s-a impregnat în simțurile lui. Mirosea a primăvară, a prospețime, mirosea a narcise și a zambile, mirosea a ea.

- Bună Tudor! Era mult mai sfioasă ca data trecută, își ferea privirea și părea nesigură pe ea. Am venit să îmi iau rămas bun, voi pleca pentru câteva zile, am examen și până mă întorc cred că tu vei fi plecat. Îi întinse mâna și mâna lui mare i-o strânse cu putere. Avea palmele asudate. O cuprinse cu brațele și o strânse la piept. Îi simțea inima bătând cu putere, dar și a lui își schimbă ritmul. O sărută apăsător pe gură și își strecură mâinile sub bluza care-i ascundea formele. Răspundea, corpul ei răspundea, la fiecare atingere. Se desprinse din îmbrățișarea lui și fugi fără să privească în urmă.

În săptămâna următoare, Tudor s-a întors la Silvia și la proiectele lui, iar Elena la preșcolarii ei. Din când în când își aducea aminte de frumusețea aproape sălbatică a ochilor

ei verzi. Silvia era altfel, era femeie în deplinătatea cuvântului, dar după ce savurase aroma buzelor Elenei și-a dat seama că nu o iubea. Putea să-i fie soție perfectă, dar nu și iubita visată. Elena era o iluzie, dar Silvia realitatea. Mai era și diferența de vârstă care îl împiedica să se gândească la ea, cu toate că nu l-a împiedicat să o sărute. Zilele treceau, iar Elena îi apărea tot mai rar în minte.

La cealaltă margine de lume, Elena încerca să își facă ordine în viață. Îi era clar că nu era îndrăgostită de viitorul ei soț și nici nu o atrag femeile. Ce gând prostesc și l-a mai și rostit cu voce tare. Doar pentru că i s-a părut prin clasa a X-a că sâniile colegei de bancă sunt frumoși, nu însemna că era atrasă de femei. De cum l-a întâlnit în acea zi pe Tudor și a simțit atingerea pufului de pădăie, a știut, a știut că existau suflete pereche și că nu era doar o poveste. Ce putea să facă? Și-a luat un angajament, pe care trebuia să îl respecte. Se va căsători nu putea decât înapoi. Nu toată lumea are parte de o mare iubire, iar cu timpul va învăța să își iubească soțul.

Fiecare se resemnase pe drumul său până când s-au reîntâlnit. Mătușa lui Tudor decedase și venise să participe la înmormântare. Când s-au revăzut, au uitat de toate promisiunile, s-au apropiat firesc ca și cum s-ar fi știut dintotdeauna. Ar fi fost împotriva legilor naturii să facă altfel. Nu lipsa de responsabilitate, ci dragostea i-a făcut să-și încalce promisiunile. Dincolo de cuvinte mai exista o zvâcnire, zvâcnirea a două inimi care s-au unit într-un sărut.

Întinși pe iarbă priveau cerul. Tudor îi așeză o mână pe abdomenul bombat și zâmbi.

- Nu mi-am imaginat că aici poate să crească un copil și uite, că au crescut doi nu unu'. Data viitoare poate facem tripleți și-așa ai vrut să fii educatoare, acum poți avea grădinița ta.

- Tudor, nu crezi că ar trebui să le alegem un nume?

- Andrei și Valentina, după bunica și fratele bunicului tău. Într-un fel suntem rude, un amestec ciudat, de sânge și iubire. Mătușa, Dumnezeu să o odihnească, a fost și mătușa ta... Aș vrea ca noi să facem din fiecare zi o sărbătoare a iubirii.

- Multă vreme nu am știut cine era femeia din fotografie, până când într-o zi mi-a povestit bunicul. Fratele lui nu a mai coborât în sat, l-au găsit mort în pădure, la câțiva ani, după ce bunicul tău l-a alungat cu pușca. Numele preotului care ne-a unit destinele în fața cerului a fost Valentin, așa că eu propun să-i numim: Valentin și Andreea.

- Ceea ce contează cu adevărat este să învățăm să ne arătăm afecțiunea și să nu uităm să trăim cât mai des momente ca acestea.

- Ție ți-e ușor să vorbești, tu nu ai contracții... Ar trebui să chemi salvarea, că altfel voi regreta că nu am devenit lesbiană.

Amândoi izbucniră în râs...

Dumitru ANGHEL

Ion BĂLAN - Literatură brăileană de anticipație

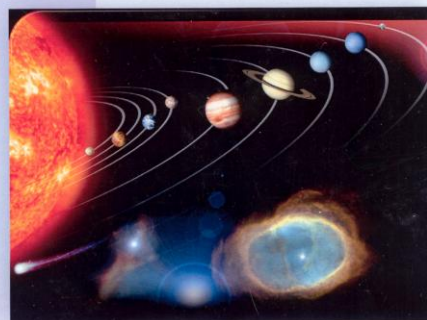
Cărțile de proză „*Invazie extraterestră*”, vol. I, Editura PIM, Iași, 2013, 176 pagini, și „*Odiseea Spațială a Terrei către alte lumi*”, vol. II, 168 pagini, semnate de scriitorul Ion Bălan, marchează un inedit eveniment în viața culturală brăileană: *literatura de anticipație*. Trebuie să recunosc că acest gen de literatură, S.F., n-a fost punctul forte al lecturilor mele, cu excepția literaturii „de amestec” a marelui vizionar francez Jules Verne. Am acceptat, ca orice copil cuminte, *basmul*, cu toți *zmeii*, *balaurii* și toate „*arățărilor*” de pe alte țărâmurii, și mi-am potolit, instinctual poate, spaimetele venite dintr-o altă lume, pe care imaginația mea n-o putea accepta, datorită prea multor enigme dintr-un spațiu incomensurabil și un timp ireversibil. *Zmeii cei mai... zmei* și *balaurii* cu toate cele șapte capete înfricoșătoare ale lor puteau fi răpuși de Făt-Frumos și de alți *voinici* cu buzduganele și săbiile lor năpraznice, iar aceste fapte de vitejie îmi creau mie o stare de protecție și siguranță. Nu însă și Irinei, nepoțica mea, care se dă în vânt după cărțile mai noi, cu personaje de tipul Harry Potter, și n-a agreat în niciun fel tradiționalul basm românesc, pe care-l consideră... *literatură horror* (!). N-a impresionat-o nici măcar morala luptei dintre *bine și rău*, cu victoria *binelui* asupra *răului*, iar toate personajele îi sunt profund antipatice, deoarece, zice ea, nu doar *zmeii* și *balaurii* sunt răi, cruzi, însetați de sânge și „*urâți*”, ci și Făt-Frumos, Harap Alb și *voinicii* sau *Ilenele Cosânzenele*!

Pe mine m-au înspăimântat, însă, până la limita coșmarului, distanțele și timpul în *ani-lumină* până la miliardele de stele și Găuri Negre din Cosmos; chiar până la misteriosul astru tutelar, Soarele, pe care nu întâmplător aztecii l-au divinizat și i-au adus ofrande cu inimi smulse din pieptul fecioarelor. Zeul *Ra*, cu energia sa termică și luminoasă, nepuizabile, deși eu am tot observat și m-am tot mirat că, pe planeta Pământ, totul are un început și un sfârșit!? Nici măcar cu romanticul satelit al Terrei, Luna, astrul nocturn al îndrăgostiților și al idilelor adolescenține, n-am prea intrat în dialog, pentru că tot timpul am suspectat-o de răceală imperială și de un anume fel de perversitate astrală, când își tot schimbă *fazele* și-și arată corpul mâncat de vârcolacii care-mi dădeau fiori!

Poate doar *Carul Mare*, *Carul Mic*, *Rarița* sau *Cloșca cu pui*, din universul copilăriei mele, sau *Luceafărul*, pe care mi l-a făcut mai uman Poetul Nepereche, au fost singurele „personaje” astrale care mi-au dat alt tip de fiori decât cei de groază...

Probabil, dilemele fundamentale ale existenței miraculoase a *Omului* și a tot ceea ce ne înconjoară, animale și plante, apa și focul, cu biologia lor unică și inimitabilă, cărora nu le găsesc explicații – între mitul creației divine și teoria evoluției darwiniste – m-au determinat să ocolesc cărțile maeștrilor genului literar științifico-fantastic, cu excepția lui Jules Verne și a ilustrului său confrate, H.G. Wells. Sunt însă convins că alți cititori sunt familiarizați cu literatura de

Ion Bălan

**Invazie
extraterestră**

Volumul I

editura pim

anticipație a numeroșilor autori, dintre care amintesc mai nou pe Isaac Asimov, iar din literatura română pe Al. Mironov sau Ion Hobana.

Cum spuneam mai sus, în literatura brăileană, îl vom numi de-acum promotorul prozei de anticipație pe scriitorul Ion Bălan, cu cele două volume de S.F., „*Invazie extraterestră*” și „*Odiseea Spațială a Terrei către alte lumi*”. Premieră editorială absolută, cărțile oferă un interesant și inedit colaj de genuri literare, epic și dramatic, pentru că domnul Ion Bălan este, mai întâi de toate, un prodigios dramaturg, autor de literatură teatrală, cu implicare directă în lumea spectacolului, în calitatea sa de *director* al Teatrului „Maria Filotti”. De aceea, în cele două volume de proză, în care sunt folosite, ca moduri de expunere, narațiunea, descrierea și dialogul, vor fi întâlnite frecvent indicații de *regie*, scenografie și jocul actorilor, întâlnite în paranteză în piesele de teatru.

Dramaturgul Ion Bălan, cu picioarele pe pământ sau pe scena Teatrului, îmbină generos, inspirat și îndrăzneț cunoștințele sale de geografie, geologie și astronomie, cu o fantezie debordantă, din care rezultă o carte tipic S.F., cu toate ingredientele genului, dar păstrându-se în nota de seriozitate a posibilului. De pildă, în explicarea unor noțiuni științifice ca „Marea Implozie”, cunoscutul Big-Bend, în legătură cu nașterea Universului, prozatorul-dramaturg pune în discuție apariția vieții pe Terra din perspectiva creației divine, prin implicarea personajelor biblice Adam și Eva, cărora le anulează aura mitică, legendară și mistică din Cartea Sfântă, în paralel cu varianta teoriei *Evoluției* darwiniste.

(continuare în pag. 19)

Omului de teatru Ion Bălan nu-i puteau lipsi umorul și bagatelizarea ca procedee specifice artei dramatice, pentru o ironică și șugubeață demitizare a cuplului biblic, vinovat de păcatul original al *Mărului* luat din *Pomul interzis*, pe care-l îmbracă în recuzita banală a unor lectori universitari, într-o aulă plină cu elevi și studenți. Și, ca să-i reușească *travestiul* contemporan al părinților păcătoși, scriitorul face mare tapaj de cifre astronomice de ordinul miliardelor de *ani-lumină* în plan temporal și de kilometri în plan spațial, pe fondul unor argumente științifice reale: planetele Venus, Jupiter, Saturn, Neptun, Terra... sau supoziții în legătură cu nașterea Universului.

Cum spuneam mai sus, Adam și Eva își cam pierd din *aura* mistică și precizează studenților că Sistemul nostru solar are peste 20 de milioane de kilometri; despre ponderea sa de 99% din întreaga Galaxie, despre miliardele de *stele*, despre Lună, ca satelit al Terrei, cam în genul șugubăț în care marele povestitor de la Humulești i-a descris pe Dumnezeu și Sfântul Petru în călătoriile lor incognito pe Pământ, ca să vadă cum se mai poartă păcătoșii de pământeni.

Dincolo de stilul absolut original, importantă rămâne cantitatea impresionantă de date, cifre, cunoștințe și informații din diferite domenii ale științei, cu pondere Astronomie, pe care le stăpânește și le folosește prozatorul-dramaturg, în comparație cu partea de *ficțiune*, care ar trebui să fie dominantă în acest gen de literatură.

În acest sens, Ion Bălan, autor de literatură S.F., are un puternic avans de imaginație față de oricare alt creator de literatură, în care *ficțiunea* reprezintă oricum ingredientul important, definitoriu în acceptarea faptelor relatate. Explicația s-ar afla în faptul că în toate cărțile de epică, schiță, nuvelă, roman, acțiunea se bazează pe experiența de viață a autorului, pigmentată cu imaginația deturnată în ficțiune, iar realitățile științifice și scânteia de geniu a generațiilor de oameni, de la Comuna Primitivă la era atomului, au dus la inventarea *roții*, un pas uriaș pentru civilizație, a trenului, avionului și a transplantului de organe, peste care s-au așezat, în straturi de spaime și neliniști, toate Apocalipsele, proorocite sau născocite de minți bolnave în *secunda* de viață cosmică a omului pe Pământ.

Tot *șicul* ficțiunii din cele două cărți stă în faptul că personajele legendare, Adam și Eva, ori prototipurile de gen Robo sau Evelin, născute din fantezii S.F., sunt coborâte din sfere înalte pe planeta Pământ și se comportă după canonul unui tip de indulgență pentru absurdul acceptat ca posibilă realitate.

Scriitorul Ion Bălan, căruia de-acum îi atribuim acest C.N.P.-literar, pare mai degrabă *croniciarul* contemporan al evenimentelor care preocupă pământeni secolului XXI: robotizarea, încălzirea globală, genetica și transplantul de organe, călătoriile spre alte planete și chiar popularea enigmaticii Marte, misterul Bermudelor, O.Z.N.-urile, viața în alte galaxii etc., etc., dar le deturneză efectele proiectându-le în zona S.F.-ului și pune în gura personajului Evelin ideea că „toate rasele de extraterestri au contribuit cu material genetic la crearea speciei umane pe pământ, atât de

diferită și, mai ales, colorată. Așa se face că oamenii Pământului au părinți, frați, bunici și alte neamuri în tot Universul, de care se pare că au uitat” (vol. I, pag. 74).

Personajul biblic Eva, pe care autorul ar cam vrea s-o absolve de păcatul pierderii Raiului veșnic, pune gospodărește problema contemporană a fenomenelor inexplicabile, ca “Triunghiul Diavolului”, cum a numit Cristofor Columb “legenda Bermudelor”, sau O.Z.N.-urile. Nu lipsește nimic din recuzita teatrală a literaturii S.F. promovată de dramaturgul Ion Bălan: Divinitatea și Teoria Creației, Charles Darwin și Teoria Evoluției, Apocalipsa biblică și catastrofele reale, Dezintegrarea cosmică, Războaiele atomice, molimele fără suport științific, O.Z.N.-urile, meteoriții, cometele, banalele dar înfricoșătoarele cutremure; o întreagă tectonică a inteligenței umane amplificată de fantezia fără margini a Omului, singura ființă cu creier productiv de pe planeta Terra.

Ca un *antract* spiritual și incitant, dramaturgul Ion Bălan “lasă baltă” toată Istoria belicoasă a S.F.-ului și revine cu picioarele pe pământ, dar nu de tot (!), pentru că rămâne în același univers fantastic al *coincidenței*, al destinului programat, “ca semne bune sau nefaste ale Cerului, ale Divinității”, și povestește că Mark Twain, celebrul scriitor, s-a născut prin 1835, când o cometă celebră trecea pe lângă Pământ la o distanță suficientă să distrugă viața pe Terra; că, în 1910, Cometa Halley se întoarce iar Mark Twain moare. Destin, coincidență sau o *glumă* gen Twain?! Sau, nu cumva, pare ceva... “à la manière” de I. Bălan, pentru că, observat mai atent, scriitorul și dramaturgul, autor de literatură S.F., cu atitudinea sa sobră, elegantă și... „de strict interzisă

(continuare în pag. 20)

familiaritatea!", oferă surpriza unui umor de calitate, regizat inteligent și cu impact pe aplauze!?

Lăsând deoparte toate enigmaticele Universului, popularizate și de mass-media, prozatorul plusează, ca un veritabil jucător de poker, cu dimensiunile Cosmosului. Personajul Evelin, un *alter ego* al său, vorbește în termeni astronomici de dimensiunile Timpului, Spațiului, Luminii și Gravităției, dincolo de povestea cu Mărul lui Newton, dar lasă să se înțeleagă că Gândul rămâne lider de dimensiune, în acest caz de *Viteză* cosmică!

Volumul I, „*Invazie extraterestră*”, se încheie pe același diapazon narativ și dramatic, cu referiri la Giordano Bruno, marele sacrificat al bigotismului de Ev Mediu, savantul care a demonstrat că Pământul este rotund; la Charles Darwin, cu revoluționara și controversata sa teorie despre evoluția biologică; cu referiri la Albert Einstein și Teoria Relativității sau la savantul rus Mendeleev, cu celebrul „Tablou al elementelor”.

Volumul al II-lea, „*Odiseea Spațială a Terrei către alte lumi*”, continuă... „*odiseea*” cosmică a domnului Ion Bălan, prozator și dramaturg serios și cu o surprinzătoare deschidere spre *pretexte literare* dintre cele mai diverse, demers care presupune o muncă titanică de documentare, cu contraste reperabile doar din apetențele sale de „om de teatru”, deoarece, uneori, deliberat, a propus un talmeș-balmeș intenționat de amănunte plauzibile, pe o doză copioasă de absurd și inacceptabil, indiferent de cât de ușor cititorul acceptă orice limită de fantezie, adică un risc maxim fără acoperire.

Spuneam mai sus că m-am apropiat cu rezerve și chiar cu o teamă superstițioasă pentru astfel de subiecte literare de anticipație. Iată câteva argumente care-mi dau fiori și-mi reprimă apetitul pentru astfel de aventură a lecturii. Pe coperta a IV-a a volumului II, scrie așa: „Galaxia Calea Lactee, din care face parte și sistemul nostru solar, cu toate planetele și cu Terra, se învârtește în jurul axei galaxiei născute în urmă cu 230 miliarde de ani. De când s-a născut sistemul nostru solar, cam de cinci miliarde de ani, a parcurs doar 20 de rotații în jurul axei Galaxiei. Doamne, cât de mare este Universul și cât de mici suntem noi!”

Se crucește și dl. Bălan iar eu am de-a dreptul frisoane, deși m-am consolată cu ideea unei frânturi de *clipă* cât reprezintă zăbovirea noastră pe Planeta Albastră! Și, iată un alt exemplu, începutul Părții I din „*Odiseea Spațială a Terrei către alte lumi*”: „Anul astral 15,5 miliarde de ani lumină după nașterea Marelui Univers – iar noi suntem în anul de grație 2013, după Christos!? – Sfatul înțelepților, Parlamentul Terrei, va avea o ședință extraordinară, foarte importantă pentru *spațiul și timpul* în care se află Terra și *alte trei lumi* din același spațiu și timp” (pag. 6).

Aceasta ar fi o problemă! Alta, mai aproape de real, de realitatea scrierii de literatură și de cele două volume de proză S.F., premieră absolută în cultura de la mal de Dunăre, ar fi că scriitorul Ion Bălan, dramaturgul, a renunțat în volumul al II-lea la tehnica dialogului și a precizării replicilor personajelor, fictive sau reale, după regulile spectacolului de teatru și a indicațiilor de regie, scenografie, recuzită, ca să se întoarcă la *genul epic*, cu modurile sale de expunere, *narațiune, descriere, dialog*, în tradiția cuminte a prozei.

Scriitorul Ion Bălan își păstrează dreptul de a călători pe un Pegas-cosmic, printre galaxii și teorii despre Universul nemărginit și lumea biologică, făcându-i martori pe Kepller, Darwin, Newton, Bruno... Eu îmi păstrez rezervele și spaimile dar admit și admir *premierea literară* a domnului Ion Bălan, pentru cele două volume de proză de anticipație, scrise cu talent, seriozitate și cu curajul de a aduce cu picioarele pe pământ pe toți *ereticii* moderni de azi. Cum *arderea pe rug* bigot din Evul Mediu nu se mai practică, nu există niciun risc potențial de a călători în Universul cosmic descris de scriitorul brăilean, de care și Domnia Sa pare că se teme, dar pe care-l prezintă cu grație și talent.

MIRAJUL IUBIRII de Angela BURTEA

Toate cărțile scriitoarei Angela Burtea, cinci la număr cu romanul „*Mirajul iubirii*”, Editura „Armonii culturale”, Adjud, 2013, 240 de pagini, sunt solfegiate pe o partitură unitonală, *Iubirea*, nuanțată doar de identitatea personajelor principale: dragostea de tată, dragostea filială, dragostea de locurile natale, de casa părintească, mai ales, iar tempoul se menține pe un contur epic ascendent până la finalul abrupt, imprevizibil, cu impact emoțional major. Universul, tematica literaturii doamnei Angela Burtea sunt în exclusivitate stabilite în spațiul intim, cald al familiei, *casa... „de acasă”*, cum perorează armonios și sentimental autoarea cu această splendidă metaforă epică.

Personajele sunt mereu aceleași: *părinții*, cu un statut absolut special pentru tata (*mama* rămâne mai totdeauna într-un „con de umbră”, deși nu lipsesc nici pentru ea cuvinte calde, efluvii de iubire recunoscătoare, presant nostalgică), *bunicul*, pentru care manifestă un adevărat cult matrimonial, chiar dacă și bunica este învăluită tandru, într-o aură de simpatie, respect și umor de copil răsfățat: „E bunica din partea mamei. E prea săcâitoare. Nu semăn în partea lor, m-arunc în neamul tatei! Deși are o înfățișare de soldat din armata germană, e blândă și generoasă” (Cap.I din „*Mirajul iubirii*”).

Pe lângă acest univers tematic familial, de o tulburătoare autenticitate narativă se bucură *erotica*, de la idila nevinovată și pură dintre doi adolescenți, la dragostea năvalnică, de la Cezar și Cleopatra la Romeo și Julieta încoace..., cu toate ingredientele dramei și ale tragediei; pe care prozatoarea Angela Burtea o gestionează în stil propriu și în volumul de debut editorial: „*Frânturi de suflet*”, Editura Edmunt, Brăila, 2008; și în „*Zamfira*”, la aceeași editură, în 2011.

(continuare în pag. 21)

„Frânturi de suflet” (recenzia se află în cartea mea „Reverențe critice”) este o poveste de iubire atipică pentru o vreme în care dragostea este tot mai insistent alăturată ideii de sport, iar literatura de această factură descrie, cu un vocabular picant sau mai degrabă indecent și vulgar, fantezii erotice cu accent pe performanță, ca pe stadion.

Cartea aduce, amintește de un *journal* intim de sfârșit de secol XIX și început de secol XX, cu doar timide simptome de... „sex cu lumina aprinsă”. Este atâta... „poezie” a iubirii în stare pură, încât nu mai încapă nicio „*addenda*” de la vreo altă formă de „educație sexuală” sau de mixaj erotic. Totul pare atât de naiv și de cuminte într-o lume care „își ridică poalele în cap” într-un spectacol grotesc de *circ* erotic și de intimitate terfelită, încât demersul *idilic*, cu accente platonice ca-ntr-o adolescență din alte vremuri, al unui tandem sentimental, pare demodat.

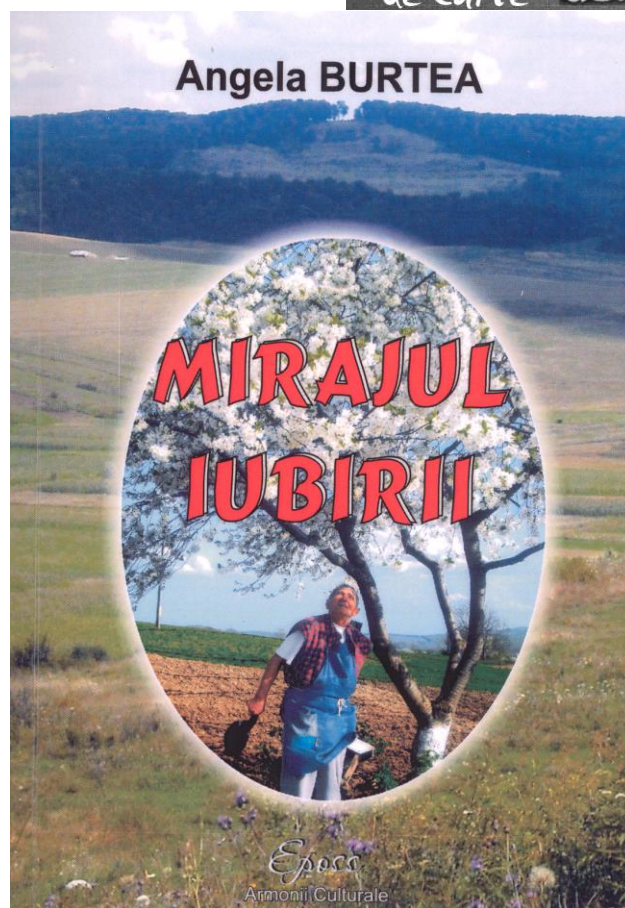
Prozatoarea de secol XXI crede încă într-un „cod al manierelor elegante” al iubirii, pueril și ușor desuet într-o epocă de dezmăț și prostituție ridicată la rang de stil de viață. Eroii cărții doamnei Burtea Angela, un cuplu de vârstă a doua, demonstrează că se poate iubi puternic, sincer și total, chiar și când ultimul tren al dragostei fluieră a pagubă într-o gară pustie, rece, provincială.

A doua carte, „Zamfira”, la trei ani distanță, cu toate componentele epice ale *romanului*, are sonorități de *romanță*, pe versuri de George Coșbuc, în acorduri de sarabandă nupțială și irumpe adolescentin pe coordonate de impertinență voalată, când descrie „*scene fierbinți*”. Numai că doamna Angela Burtea scrie literatură erotică în *dolcele stil clasic*, cu „roșeața în obraz” a fetelor educate de altădată, pudice și bine-crescute, de parcă n-ar fi auzit de cărțile de mare succes semnate de Mircea Cărtărescu sau Dan Chișu pe tema sloganului de mahala: „de ce mă iubește femeii?!”

„*Mirajul iubirii*” este, de departe, cea mai reușită carte din portofoliul său editorial, deși laitmotivul tematic rămâne același, marcat aici, *vivace*, chiar din titlul romanului. Stilistic, rămâne decentă, rezervată, manierată, dar parcă tot o îndeamnă un... *spiriduș* „să-și dea în petec”! O face însă cu grație și variațiuni... *rococo* (!?) și nu-i stă rău deloc: „ – Apetisantă mai ești! îi spuse Șerban, în timp ce se apleca asupra ei, sărutând-o și jucându-se cu sfârcurile sânilor, care-i răsăreau tot mai nervoși prin pâzna udă și transparentă” (pag. 21).

A fost doar începutul! Spuneam că „*Mirajul iubirii*” este altceva; la lectură se pot găsi și alte ingrediente de tehnică epică pe tema dragostei. Nu mai dau alte amănunte, pentru că nu-mi place... să povestesc, să rezum cărțile de proză, pe care le prezint!

Prozatoarea Angela Burtea este foarte *modernă* în tehnica literară a orchestrării întâmplărilor. Este originală, îndrăzneată și-și alcătuește *scenariul* epic după regulile *qui-pro-quo*-ului dramatic, cu efecte teatrale, manieră pe care am remarcat-o și la „*Frânturi de suflet*” și în „*Zamfira*”, când îi recomandam, în recenzia din cartea mea, „*Critică*

literară și muzicală”, să facă din romanele sale *piese de teatru*, cu posibilitatea includerii în repertoriul Teatrului „Maria Filotti” din Brăila. Sub aspectul compoziției epice, fiecare capitol al romanului „*Mirajul iubirii*” începe cu elegante descrieri de natură, cu sofisticate și ușor manierate *introduceri* de efect, poate și pentru că doamna Angela Burtea, cadru didactic obișnuit cu disciplina și rigoarea, crede că orice lucrare literară, *eseu* prețios sau *compunere* de elev silitor și talentat trebuie să aibă *introducere*, *cuprins* și *încheiere*.

Personajele romanului sunt construite după o simbolistică riguroasă, numai pe un palier dual, pozitive sau negative, pe un biografic de paradă și ifose sociale sau profesionale, femei-mame din familii de medici, desenate cam în maniera proletcultistă, bogați și săraci, poziții de neconcordanță, în antiteză; un fel de „*ciocoism*” nou, parcă mai agresiv, cu frisoane epice în substanța morală a întregului volum.

Există un anume didacticism, unul, desigur, pozitiv, necompromis de *ticuri* ori eșuat în manierism; firesc, așa cum spuneam mai sus, deoarece autoarea este profesor, iar calitatea mea, tot de profesor, m-a făcut să sesizez clickul, nuanța?! Doamna profesoară se joacă uneori de-a lecția de dirigiență cu personajele sale, Florica, mai ales, eroul principal. Scriitoarea-pedagog este tributară îndeletnicirilor sale profesionale și nici nu-i stă rău în postura de... moralist, să spunem!

(continuare în pag. 22)

Până la urmă, într-un fel sau altul, orice carte serioasă trebuie să aibă un *cod* etic, este menită să educe, să instruiască și să condamne chiar, nu prin legile justiției, coercitive sau nu, ci prin regulile buneii cuviințe, prin norme de educație manifeste! Altfel, am fi tentați să revenim la conceptul „artă pentru artă”, cu limitele sale negativist propagandistice din perioada realismului socialist, a literaturii realismului socialist... Practică și un tip de umor, ușor bășcălios, nuanțat de un pseudo-dialog între... „băieții de băieți”, printr-o detașare marcată de impresia pe care-o lasă să se înțeleagă în dialogul dintre două personaje: Soti, soțul „tradus” de consoarta sa, și Tase, colegul de facultate. Lasă să se înțeleagă, așadar, că dialogul ar fi fost înregistrat din discuția a doi bărbați la un pahar de bere și cu... nostalgii de „crai de curte veche”.

Și-ar mai fi ceva!? În materie de stabilitate tematică, primele două cărți ale doamnei Angela Burtea păreau fixate pe o singură iubire: de soț, de tată, de „casa de acasă”, pe când în „Mirajul iubirii”, prozatoarea face un adevărat rechizitoriu al iubirilor interzise, al iubirilor ratate, al iubirilor-compromis. Cele mai multe *cupluri* sunt în impas! Soluția ar fi doar în iubirea sinceră, totală. Altfel, nu este decât un spectacol grotesc după o „premieră” ratată, în care aplauzele la scenă deschisă au fost înlocuite cu huiduieli și ouă stricate aruncate spre actori.

În toate cărțile Angelei Burtea, ca element stilistic definitiv, spre finalul narațiunii există *un click!*; un element surprinzător, spectaculos, faptul teatral, care răstoarnă totul, *surpriza! Surpriza* care deturneză tot filmul epic *spre ceva*, acel ceva, care asigură succesul cărții.

Doamna Angela Burtea este o scriitoare autentică, o prozatoare de talent, originală și, în egală măsură, imprezibilă, chiar când, *stilistic*, se expune unui virtual efect de bumerang, pe care-l gestionează sigur în favoarea sa, în favoarea cărții sale, „Mirajul iubirii”.

PROVINCIA MAGNA de Viorel COMAN

Ca o emblematică *uvertură* la tema principală a noului volum de *istorie literară*, și nu numai, „*Provincia magna*”, Editura ISTROS a Muzeului Brăila, 2013, 280 de pagini, semnat de scriitorul Viorel Coman, eseul „*Miracolul provinciei*” atacă, în tempo *prestissimo*, secvențe reprezentative, ilustrative dintr-un *areal* cultural pus oarecum într-un *con de umbră*, nedrept și vulnerabil, rezultat al unor *tic-uri* și atitudini preconcepote, stereotipe, *provincia!* Cuvântul cu o semantică compromisă pe nedrept, mai ales în latura sa adjectivală, *provincial, provincială*, cu insinuante aluzii persiflante, pe care eseistul și istoricul literar le demontează cu acribia cunoscătorului, a celui care a studiat fenomenul dintr-un spațiu geografic în care trăiește și, la rândul

Boem@ 4 / 2014

VIOREL COMAN

PROVINCIA MAGNA

MUZEUL BRĂILEI EDITURA ISTROS
BRĂILA, 2013

său, *produce* artă literară; cuvântul *provincia* este, așadar, luat în discuție cu intenția declarată de a fi pus în drepturi depline, cu atribuții în orice domeniu al artei.

O primă încercare de a atrage atenția asupra atitudinii, injuste și nemeritate, față de lumea culturală, literară, artistică din afară *Capitalei* și a câtorva... *Provincii* din elita tradițională, istorică - Iași, Cluj, Timișoara, Craiova -, a avut scriitorul de la Dunărea de Jos, Viorel Coman, într-o altă carte a sa, „*Corăbii de întoarcere*”, Editura Istros, Brăila, 2010, 260 de pagini, *eseuri* despre spiritualitatea locului, volum care lansa competent, orgolios și documentat, întrebarea: „Există o astfel de literatură brăileană?”. Poate, adică, *provincia* să-și revendice drepturi depline în materie de creație literară națională?

Sunt îndreptățit să-mi asum aserțiunea, cu *probe* chiar: debutul editorial, în 2007, cu volumul „*Drumuri în poveste*”, Editura Semne, București, 445 de pagini, în același timp cu albumul „*Povestea unei vieți – Fănuș Neagu*”, o antologie critică necesară evaluării complete a operei marelui prozator; *afirmația*, așadar, că domnul Viorel Coman și-a fixat un... *crez* civic din a demonstra că... *Provincia* se mișcă și produce literatură!

În consecință, în periplusul său cultural de revendicare a potenței creatoare a *provinciei*, istoricul literar Viorel Coman pornește în volumul „*Provincia magna*” „de la un canon literar balcanic... de la Edirne la Novi Sad, din Pind și Albania până în câmpia Dunării și Bărăgan”, de unde „s-ar observa marea coerență a temelor și motivelor folclorice, mitologia comună și o atitudine oarecum asemănătoare în istorie” (pag. 5),

(continuare în pag. 23)

și zăbovește asupra *provinciei literare* din sud-estul României, în arealul literar-artistic cu nota sa inconfundabilă, Bărăganul, Dunărea, Balta Brăilei, Brăila, „situată chiar la joncțiunea a trei provincii românești, Moldova, Muntenia și Dobrogea...” (pag. 11).

Cu alte cuvinte, *Provincia din sud-est*, cu o identitate literară inconfundabilă, este „îmbibată de elemente magice și mitice”, adică „*provincia literară din sud-est*, de la Fănuș Neagu și Ștefan Bănulescu până la Ion Gheorghe și George Alboiu, de la Gheorghe Istrate la Liviu Ioan Stoiciu și de la Grigore Hagiu la Corneliu Antoniu și Nicolae Grigore Mărășanu” (pag. 11). Un alt *preambul* explicit la cartea „Provincia magna” își asigură domnul Viorel Coman cu eseul „Fotogramele orașului”, deoarece „Prima evocare amplă și complexă a vieții orașului, Brăila, nu este dată de opera vreunui poet sau prozator, așa cum se întâmplă cu multe orașe românești, ci se află sub semnul artei fotografice prin câteva sute de cărți poștale ilustrate” (pag. 13).

Este un prim semnal pozitiv, după ani de regres civic, economic și, mai ales, cultural, ai perioadei de raia turcească, când „Brăila trăiește după anul 1829, un nou început”, iar prin fotografii, prin *cărțile poștale ilustrate*, renaște la dimensiunile și rangul unui oraș modern, al unui port dunărean, unde se stabilea prețul grâului pentru Europa. Cu alte cuvinte, un excepțional *fotoroman*, care anunța, „mai devreme cu un sfert de veac decât romanele lui Panait Istrati și Mihail Sebastian și mai devreme cu trei sferturi de veac de povestirile și romanele lui Fănuș Neagu... adevărurile esențiale despre Brăila” (pag. 20).

„*Provincia magna*” este construită ca o monografie sentimentală pe motivația unui concept cultural, sugerat orgolios chiar din titlu, cu viziuni esențialmente demonstrative situate în retrospectivă prin densitatea biografică a unsprezece personalități din arealul cultural brăilean (filosofie, literatură, arte plastice): Nae Ionescu, Vasile Băncilă, Mihail Sebastian, Dumitru Panaitescu-Perpessiciu, Constantin Sandu-Aldea, Panait Istrati, Fănuș Neagu, Ilarie Voronca, Nicolae Grigore Mărășanu, Nicăpetre, Vasile Parizescu...

Unsprezece *portrete... desenate* într-o limbă literară cu șlefuire de sărbătoare, grațioase arabescuri, și cu nuanțări subtile de *bijuterii* semantice ale dascălului de Românește Viorel Coman; portrete sculptate în duritatea pietrei lui Nicăpetre și expuse pe simezele colecționarului de artă Vasile Parizescu.

Un prim portret al unei controversate personalități interbelice, *Nae Ionescu*, o inteligență vie, de anvergură intelectuală, cu arpegii în antiteză, de contrast, de-o surprinzătoare originalitate care: „Din perspectiva timpului, ... ni se pare astăzi nu doar unul dintre cele mai lucide spirite din cultura română ci mai ales unul dintre cele mai responsabile, căci stă, ca și Titu Maiorescu în cazul *Junimii*, la temelia unei tragice generații literare...” (pag. 25). Nae Ionescu, un brăilean get-beget, a cărui „mare misiune istorică a constatat în pregătirea

unei generații de mari conștiințe care să reziste traversării deșertului, pe care acum o putem vedea în toată splendoarea ei articulată” (pag. 29).

O paralelă incitantă, o punte de legătură între două generații, inițiată de relația Nae Ionescu, profesorul, și *Vasile Băncilă*, elevul, din aceeași matcă culturală brăileană, face istoricul literar Viorel Coman, când lasă să se înțeleagă că, de la Constantin Rădulescu-Motru, Constantin Kirițescu, Vasile Pârvan și Lucian Blaga... până la Constantin Noica, filosofia românească a adăugat pagini importante în tezaurul gândirii universale, iar contribuția filosofului brăilean Vasile Băncilă rămâne una esențială, de patriotism cultural spiritual. Sau că, de la Platon la Hegel, Kant, Schopenhauer sau... Marx, filosofia a constituit cea mai constantă formă a spiritului, a neastâmpărului gândirii, catalizator al progresului, al revoluției, ca element propulsor al depășirii condiției de *programare genetică* încremenită în tipare. Din toată opera filosofică și literară, „rodul unei mari singurătăți”, a lui Vasile Băncilă, se conturează portretul unui intelectual cu volute definitorii pentru cultura și realitatea unei „provincia magna”, pentru că, de pildă, „Din fișele cărții *Spațiul Bărăganului* reiese că era la curent cu tot ce se scria și se gândea în presa literară sau politică din România” (pag. 41).

Cum spuneam mai sus, specificitatea, mobilul și rostul tematic al cărții domnului Viorel Coman este până la urmă unul reparativ, vindicativ, ca mai apoi, argumentația și demersul său să stea la baza ideii de „provincia magna” și de evidențiere a culturii literare *de margine*, provinciale, dar nu în sensul peiorativ cunoscut...

Și-a organizat această argumentație cu nume din ce în ce mai reprezentative din zona Dunării și a Bărăganului, pe care le-a așezat în paginile cărții în ritmul valoric literar sau cultural, al tempoului atât de convingător și expresiv, de la *pianissimo possibile* la *fortissimo* al celebrului „Bolero” de Maurice Ravel, și l-a ales pe Mihail Sebastian, scriitorul care „a francat imaginea orașului natal cu o sintagmă cunoscută și acceptată de toată lumea: *orașul cu salcâmi*”.

Adică, dramaturgul și prozatorul Mihail Sebastian, a cărui „Operă dramatică și romanică, fără să fie lipsită de modernitate, devine operă de rang secund”, iar paradoxul vine din altă parte: „centrul de greutate al operei sale a devenit *JURNALUL* său enigmatic și tragic..., o carte scrisă în taină, fără nicio intenție literară” (pag. 75). Deși Mihail Sebastian este... contabilizat ca suport și argumentat în susținerea ideii de „provincia magna”, *Jurnalul* său „poate fi analizat și ca o excelentă cronică a mondenităților Bucureștiului...” (pag. 93), ușor demitizat, cu o lume dominată de sindromul *miticismului*, „celebrul erou caragelian ce ia totul à la legère, dezvoltând o neaderență funciară la tragic” (pag. 98).

(continuare în pag. 24)

Brăila și-l revendică autoritar pe *Dumitru Panaitescu-Perpessicius*, deși „cârcotașii” mută ponderea importanței criticului și istoricului literar spre București, unde și-a câștigat renumele prin magistrala editare a arhivei eminesciene.

În volumul „Provincia magna”, criticul și istoricul literar Viorel Coman îl... aduce acasă pe „singurul spirit critic de la Dunărea de Jos”, deoarece „Prin ceea ce a scris despre cei ce formează, ca scriitori, *ginta iritabilă din vechea schelă a Brăilei* – Panait Istrati, Ilarie Voronca, Mihail Sebastian, Ștefan Petică, Mișu Dragomir – Perpessicius a integrat în cultura națională timbrul unic al operei lor” (pag. 108).

Eseistul Viorel Coman practic, stilistic vorbind, o... *politică de echilibru*, de conciliere și de *pașaport diplomatic* de comunicare, când pune alături *nume grele*, de rezonanță și de argument redutabil pentru tema majoră a cărții sale, alături de... „*victime*” ale uitării sau ale ignorării *sine die*, ca-n cazul lui *Constantin Sandu-Aldea*, personalitate complexă din Bărăgan, doar pentru că, probabil (!?), nu reprezintă un reper cultural, ci doar unul economic, *agricultura*, „*cenușăreasa*” care acoperă discret și eficient risipa și neperformanța industriilor cu ștaif, după ironica spusă a țaranului român: „*boii trag și... caii mănâncă!*”

Pentru că „azi, numele lui Constantin Sandu-Aldea stăruie în atenția publică mai mult ca nume de instituții sau de străzi, decât ca nume de scriitor sau de om de știință” (pag. 113), autorul „Provinciei magna” salvează reputația scriitorului Constantin Sandu-Aldea, prin afirmațiile lui Bazil Munteanu, în „*Panorama literaturii române*”, care-i remarcă „vigoarea pământeană, optimismul și vehemența pasiunilor”; sau ale lui Vasile Băncilă, care îl vede ca pe „un monument sufletesc al Bărăganului” (pag. 115). Neîndoelnic, „*imaginea omului bărăganic* începe cu Sandu-Aldea, ...pentru că el atașează hărții literare românești pământurile din sud-est” (pag. 122).

Panait Istrati, Fănuș Neagu și, mai nou, Nicolae Grigore Mărășanu reprezintă *trio-ul* eseistic, parcursul de istorie și critică literară al scriitorului Viorel Coman prin exegezele de o mare și convingătoare pledoarie artistică pentru *brandul* literar al orașului de la Dunăre, al doilea reper cultural al Brăilei, „*mica Vienă*”, cum i se spunea, pe bună dreptate, în perioada fastă dintre cele două Războaie, și „*napolitanii de la Dunăre*”, cum erau gratulați brăilenii, pentru aplecarea lor spre muzică.

Așadar, începuturile strălucitoare ale unei literaturi... „*de margine*”, cu exagerate trimiteri spre Balcani, dar cu *povești* despre un orizont dinspre care licărește valoarea; o operă literară promovată de Panait Istrati cu *neranțule*, *chiraline*, *moșangheli*, Comorofca și haiducii din Balta Brăilei, după marșul triumfal spre Franța modernă, după marea și europeană recunoaștere a lui Romain Rolland, și toată tevatura experienței sovietice: „Dincolo de idealurile sociale fluturate cu îndârjire, dincolo de viziunea maniheistă asupra realului, împănată cu idei de-a gata, trebuie să admirăm latura himerică a firii lui Panait Istrati. Ea va deveni o constantă, un mod de a fi în publicistică dar și în literatură, până la amara

deziluzie a întoarcerii din Rusia Sovietică” (pag. 124).

Destinul literar al scriitorului Viorel Coman s-a derulat sub semnul benefic și intempestiv al întâlnirii cu Fănuș Neagu, pe când acesta era redactor la revista „Luceafărul”. *Povestea* fascinantă a întâlnirii tânărului profesor de *română* din Bărăganul brăilean, de la Movila Miresii, cu „haiducul” metaforei literaturii române contemporane, este postată alături de alte *eseuri* în volumul „*Corăbii de întoarcere*”, cu titlul semnificativ: „*Prima vedere*”: „Când i-am călcat prima dată pragul redacției eram un adolescent cu genunchii moi...”, iar portretul *maestrului* este și el tot fascinant: „...avea o rubrică năzdrăvană, cu răspunsuri și comentarii la *poșta redacției*” (pag. 175). Pare a fi foarte talentat tânărul scriitor, deoarece *descrierea* este și ea tot fascinantă: „Năvăli în secretariat un bărbat masiv, cu meșă mare, blondă, lipită pe fruntea ușor nădușită. Piersica obrazului era de un roz pur. Doi poli se conturau roșietici sub umerii obrajilor. Gâtul scurt dezvolta putere. Ochii mari, de un albastru tulburat, mă iscodiră scurt. Pentru prima dată vedeam atât de aproape *un scriitor*” (pag. 176).

Așa cum afirmam la început, cea mai importantă parte din *scrisul*, opera literară a scriitorului Viorel Coman, cărțile sale esențiale, ca și teza de doctorat, „*Fănuș Neagu – un cal troian la țărnul povestirii*”, se adaugă ca argumente forte la tema majoră a volumului „*Provincia magna*”, pentru că Fănuș Neagu este „*povestitorul* care a reprezentat exemplar destinul omului frumos de la Dunărea brăileană” (pag. 189).

O prezență lirică, anemică în plan cultural local, brăilean, dar cu convingătoare expoze de creator de literatură în limba franceză, *Ilarie Voronca*, era considerat de Jean Rousellot „cea mai înaltă voce, mai amplă și mai generoasă a suprealismului”, în atmosfera elevată a Parisului interbelic. Cu zece cărți de poezie, „dintre marii scriitori născuți la Brăila, Ilarie Voronca a rămas până azi aproape necunoscut...”, citit doar ocazional, citat de câțiva inițiați, cunoscători ai avangardismului românesc” (pag. 208), dar este contextualizat, încadrat istoric și cultural parcursului „provinciei magna”, deoarece cu el „se conturează pleiada brăileană, o mare constelație literară, formată din șase stele mari: Panait Istrati, Nae Ionescu, Mihail Sebastian, Perpessicius, Vasile Băncilă și Fănuș Neagu și o stea mai mică, respectând canonul cosmic, *Ilarie Voronca*” (pag. 214).

Iar Nicolae Grigore Mărășanu este ultimul sau... *cel mai tânăr* „dintr-o mare serie de scriitori care au dat identitate Brăilei și spațiului Bărăganului...”, cel care a scris „*povestea creșterii și descreșterii Bălții Brăilei*” (pag. 223), poetul pe care eseistul Viorel Coman îl consi-

(continuare în pag. 25)

deră cel mai convingător pilon al volumului „Provincia magna”. S-a născut la *Mărașu*, spațiu mirific între ape, acolo unde se sărută Dunărea cu Marea cea mare, în mijlocul unei comunități al cărei ceas biologic înregistrează curgerea vremii pe alte coordonate decât în câmpia largă a Bărăganului. La Mărașu, în Insula Mare a Brăilei, în acest univers cu o natură frumoasă și sălbatică, Nicolae Grigore Mărășanu își petrece copilăria, care-i va marca destinul artistic, pentru că opera sa literară poartă pecetea fluviului în mod cu totul particular ca poet al Dunării, ca întreg spațiul brăilean în general, așa cum Fănuș Neagu este emblema acordului perfect între câmpia brăileană și metafizica literară, ca spațiu arhetipal, mitizat sau simbol spiritual complex.

„Nicolae Grigore Mărășanu este inițiat până la mare rafinament în structuri poetice și prozodice clasice și moderne” (pag. 234), precizează criticul Viorel Coman, poate pentru că întreaga operă literară a poetului a fost elaborată, s-a născut sub semnul vâltorilor Dunării și al miracolelor Deltei; s-a potențat artistic după meandrele fluviului și după aluviunile sentimentale ale unui simbol ancestral, investit cu efluvii fastuoase, într-o derivă stăpânită prin arta cuvântului și o imaginație febrilă, echilibrate printr-o cultură și inteligență creatoare.

Nicolae Grigore Mărășanu închide în malul Dunării și al Bălții Brăilei „salba de poeți iviți miraculos pe linia de contur a Bărăganului” (pag. 224). Autor a cincisprezece volume în care apar o mie de poeme, „Nicolae Grigore Mărășanu este azi o voce lirică inconfundabilă, dezvoltând o experiență lirică mai mult de excepție în poezia noastră de azi” (pag. 225).

Sculptorul brăilean *Nicăpetre* și-a construit un nume cioplit în asprimea și durezza pietrei, pe care a îmblânzit-o cu dalta talentului și a înnobilit-o cu sensibilitatea sa, ori în *carnea* moale a lemnului, cu unghiuri și linii, din care au izbucnit impetuos simboluri și metafore spectaculoase. S-a născut în *Brăilița*, tărâm fabulos, „aproape de *Comoroșca* lui Panait Istrati, cu sărăcia ei halucinantă amestecată cu violență... două lumi, două spații matrice” (pag. 237). Arta lui Nicăpetre, de o mare varietate stilistică, s-a făcut cunoscută în toată lumea, iar sculptorul este o prezență notabilă în colecții particulare, ca și în galerii de artă din Grecia, Germania, Japonia, S.U.A., Canada sau Austria, iar cele mai multe lucrări alcătuiesc „Centrul Cultural Nicăpetre” din orașul de la Dunăre. Și sculptorul și prozatorul se află în „Provincia magna” pentru că „cei doi mari fii ai Brăilei... ilustrează prin firea lor mândră neamul de oameni de la Dunărea brăileană” (pag. 241).

Și *Vasile Parizescu*, președintele Colecționarilor de Artă din România, născut la Brăila, este prezent pe... „*simezele*” argumentelor „Provinciei magna”, în afara compartimentului literar, din considerente de maxim prestigiu cultural, pe care le-a luat în calcul domnul Viorel Coman. Brăila, cetatea spiritului elevat și în permanentă ofensivă culturală, a dat și mari *colecționari de artă*, printre care Anastase Simu sau Paul Bărcănescu. Pictorul Vasile Parizescu

nu putea lipsi din... „colecția” marilor personalități de la Dunărea de Jos, pentru că este un specialist în domeniul artelor plastice, dar și cu preocupări dintre cele mai diverse, derutante prin contrast: cu studii militare, este general al Armatei Române, inginer constructor de mașini, de la *blindate* la *tractoare* sau *automobile de teren* și cu peste douăzeci de lucrări în domeniul militar, „un mare căutător de ideal... o fire colindată de un donquijotism superior pe care îl putem identifica și în firea altor mari brăileni, de la Nae Ionescu și Panait Istrati, la Mihail Sebastian și Fănuș Neagu” (pag. 266).

Aprecierile, verdictele, critica și toate judecățile estetice din volumul „*Provincia magna*”, semnat de scriitorul Viorel Coman, sunt emblematice, aspre și tăioase uneori, dar de-o responsabilă obiectivitate în evidențierea temei principale. Fraza vajnicului profesor de Literatură Română are eleganța ceremonioasă a etimologiei latine, inflexiunile îndrăznețe și moderne ale surorilor de gintă romanică, din arealul francez și italic, dar și ritmul de *olé* festiv al spaniolei sau portughezei, ori chiar patosul și o ușoară degringoladă neoromanică, sud-americană!

Stilistic vorbind, eseistul Viorel Coman și-a acordat timpul lingvistic la ritmicitatea lirică sau epică a fiecăruia dintre cei unsprezece protagoniști ai argumentației sale pentru „*Provincia magna*”, pentru că și-a pliat exercițiul compozițional pe rigoarea și disciplina frazării lui Nae Ionescu sau Vasile Băncilă, pe acuratețea și puritatea limbajului de arhivar al lui Perpessicius, pe terminologia științifică a agronomului Constantin Sandu-Aldea, pe explozia semantică a vocabularului lui Panait Istrati sau Mihail Sebastian sau pe metafora-brilant a lui Fănuș Neagu, pe prozodia modernă a poetului Nicolae Grigore Mărășanu, pe avangardismul lui Ilarie Voronca, ca și pe vigoarea plastică a sculpturii lui Nicăpetre și pe parfumul clasic al picturii colecționarului Vasile Parizescu.

desen de Elena-Liliana Fluture

Lucia PĂTRAȘCU

PRIMII PAȘI de MIHAI VINTILĂ

Volumul de versuri **PRIMII PAȘI**, Editura Edmunt, Brăila 2005, este cartea de debut poetic a domnului **MIHAI VINTILĂ**. Autorul, de profesie economist, are alte publicații economice, specifice pregătirii sale, dar cu acest volum de versuri își începe demersul creativ literar.

Chemarea către scris își află, probabil, sorgintea în trăirea temeinică în care se desfășoară viața autorului, aceste versuri fiind ecoul stării sale sufletești, exprimat, desigur, într-o formă care arată nesiguranța primilor pași, dar și hotărârea sa de a îndrăzni totuși. Pentru că înțelege menirea poetului ca „...rob al condeiului” (**Tu...pasăre**, pag. 11), pentru care „Esența vieții e mișcarea / precum poetul plânge-n vers / Și muza lui e marea...” (**Totul**, pag. 42).

Într-o manieră constructivă proprie, poetul încearcă să-și înfrângă nemulțumirile legate de tot ceea ce este în jurul și în timpul său; Mihai Vintilă își poartă gândurile către speranța redobândirii demnității civice, încurajându-i și pe ceilalți: „Speranța / Atât a rămas /... / Speranță vii!” (**Speranța**, pag. 13).

Tematica versurilor sale este diversă. Despre mamă, despre visuri, despre viață, despre moarte, despre minciună, despre adevăr, despre singurătate, despre neputință sau făcând un fel de filozofie existențialistă pentru a evoca un anumit univers social și moral. Este o tematică încărcată cu înțelesuri deosebite, roade ale trăirilor sale. Unele versuri se vor a fi mesaje pentru ceilalți, altele, simple constatări, dar toate sunt corelate cu faptele pe care nu le poate ignora și despre care se exprimă cu ajutorul scrisului, căci „vorbele sunt pentru spus //...//...multe sunt de spus” (**Drumul spre apus**, pag. 44). Și ele, vorbele, astfel așezate, îl însoțesc în trecut, pe pământul strămoșilor „Trecutul nostru-i o poveste / Despre adânci și vechi semințe” (**Trecutul. Strămoșii. Izvoarele** pag 4), căci aude „și-acum... Ceasul din Moldova” (**Acolo în Moldova**, pag.3), unde „...a curs sânge, / A curs fierbinte...” (**idem**). Este îndurerat de faptul că „Din nou în Basarabia / E un război //...// Să-i ajutăm pe frați / Să fim cu ei din nou. (**Război în Basarabia**, pag. 15). Știe că suntem copiii aceluiși pământ „frământat cu sudoare /... strămoșesc / .../ Pământ balcanic, românesc” (**Trecutul. Strămoșii. Izvoarele** pag.4), pe care îl recunoaște jertfit „ca un rug”, (**Pământ strămoșesc**, pag.10), pentru că „viața-i ca un rug” (**Viața ca un rug**, pag.6). Sau, aceleași vorbe îl duc în prezent, unde „...acum / În Europa unită / Am constatat destrămarea / Lăsând în loc / Spulberând iluziile / Uitarea.” (**Spulberând iluzii**, pag. 27).

Variatatea de ton sau de formă (în carte întâlnim versuri scurte, gen *haikul*) ar putea înșela cititorul, creând impresia lipsei de unitate, deși prin temele abordate, volumul este lipsit de monotonie, fiecare dintre ele, urmând un drum firesc, este bine precizată: „Înaintăm / Rătăcind în timp / Atingând spațiul / Viselor îmbătrânite. / Descoperim apoi / Privind din alt unghi / Labirintul vieții. (**Labirintul vieții**, pag. 35).

Vorbind despre structura stilistică, cele peste 70 de poezii așezate în cele 46 de pagini ale cărții,

majoritatea poezii scurte, nu abundă în epitete sau metafore. Despre viață spune că: „ a fost o plimbare / Pe o lacrimă de timp” (**O plimbare**, pag.34), comparând viața „ca o picătură / Ce în neant s-a scurs” (**Ei**, pag.37). Pentru că, „Urcând / Am văzut / Pădurea trăind / Pe firul apei zbuciumate...” (**Suind pe firul apei zbuciumate**, pag. 26), încearcă să uite trecerea timpului: „Secunde triste pier / Și moartea lor e așternut / Pe clipele de ieri.” (**Secunde**, pag.40). Ceea ce populează versurile domnului Mihai Vintilă sunt verbele. Verbele așezate la un plural colectiv, la persoana întâi, simțind nevoia de a fi integrat în acel „noi”, chiar dacă tot ceea ce exprimă este consecința unei percepții personale. Astfel, ne obligă și pe noi, cititorii, să-i fim alături: „Povestim acum / După miezul nopții / Durerile trecute / Și voia sorții. / Gândim încurcat / Și ochii se-nchid” (**Povestiri după miezul nopții**, pag.25). Mai mult decât atât, folosind din abundență gerunziile: „cu foamea luptând /.../ L-a simțit implorând / Mânca apoi plângând...” (**Un om**, pag.13), imprimă versurilor o anumită cadență: „Albastrul / Populând marea / Colorând norii” (**Căldura vieții**, pag. 23); sau: „Bucuria / Ascultând tăcerea / Dând farmec jertfei / Înfruntând veșnicia / A murit. (**Dând farmec jertfei / Înfruntând veșnicia / A murit. (Dând vieții trăirile toate**, pag. 26). Este felul în care autorul înțelege să țină cititorul conectat la trăirile sale. Volumul „ Primii pași” dezvăluie credința autorului Mihai Vintilă că pentru un poet „ Doar versul tău / Abandonat și trist / Va dăinui în cărți.” (**Doar el**, pag. 11). Deocamdată, aici și acum, suntem alături de autor atunci când în poezia sa (**Viața**, pag. 16) ne spune: „Privesc cu bucurie / Ființele trăind / și înțeleg / Viața.”

Georgeta MUSCĂ-OANĂ

Frig

Prin foi de teamă-mi pare că se-aude
Cum geme toamna-n ramul de răsură,
Mă-mparte ruginiu-n gânduri nude
Și frigul se dosește în nervură.

Tot încercând să-nseninez privirea,
Alung spre zări secundele imunde,
Dar gerul crâncen biciuie simțirea
Și-aș vrea să fug, să mă ascund, dar unde?

Nu înțeleg plecarea-ți timpurie
Și iar îmi este teamă... Și iar mi-e frig...
De înțeleg c-așa a fost să fie,
Am dreptul, oare, durerea să mi-o strig?

De ce în toamna rece, funerară,
Nu vreau să-mi prind trăirea-n poezie?
Dar stau cuvinte plânse-n călimară
Și-n tocul care-așteaptă să le scrie...

Lăsați, voi gânduri, slovele să curgă!
Să strige ele toată suferința;
Lăsați-le durerea s-o parcurgă
Și poate-mi curmă mie neputința!

Nordice vibrații

Din iarna prematură încerc să mă mai smulg,
Dar îmi rămâne-n palme povestea unui fulg;
Prin nordice vibrații mă prinde ca un șal
Și-mi spune că e clipa... cu sunet de final.

Pe marea-nvolburată, abandonat și trist,
Nemaivăzând limanul, mă-ntreb de ce exist.
Dar starea nu se schimbă, oricât aș vrea de mult,
Tărâmul năzuinței l-am rătăcit demult.

În zbuțumuri nocturne am obosit să fiu,
Nici tihna nu mă prinde, nici visul nu-l mai știu.
Destinul se hrănește din criptice chemări,
Bând rănile luminii de dincolo de zări.

Privirea-i fără vlagă, suspinu-mi este far,
Iar lujerul simțirii se stinge solitar.
Îmi suflă-n ceafă moartea, îi simt răcoarea-n glas
Și pe poteci de stele mi se așterne-n pas.

Renunțare

Mă scuturam de litere, de gânduri
Ce tremurau pe-un petec de hârtie,
Sub semne răvășite printre rânduri
Striveam chiar și dorința de-a mai scrie.

În liniștea cu tâmpla violetă,
Un timp meschin își declina șederea.
Priveam penița-n curgere discretă
Și mă-ntrebam de unde-și ia puterea.

Simțeam și gustul de cerneală-amară
Înveșmântând măsura din cuvinte;
O umbră grea, ca o tristețe rară,
Frângea și raza cu surâs cuminte.

Lăsam doar noaptea rece și barbară
Să huzurească-n camera pustie.
În lipsa ta, sub liniștea precară,
Se mistuia plăcerea de-a mai scrie.

De nu te-aș fi avut...

De nu te-aș fi avut în astă viață,
N-aș fi știut cum să iubesc, să plâng
Și n-aș fi cunoscut o dimineață
În care te-odihneai pe brațu-mi stâng.

N-aș fi gustat din cupa cea divină
Miracolu-mpplinirii pe pământ;
N-aș fi-nțeles ce este grija, dorul,
Nici freamătul din glasu-ți ca un cânt.

Și dacă azi durerea mă răpune,
Iar timpul-mi pare zbatere de cnut,
În lacrima neplânsă mai rămâne
Doar bucuria de-a te fi avut.

Durerea-i campioană

Prin tot ce simt, durerea-i campioană
Și curge-n mine fără încetare;
Cât aș dori să-i cer o amânare!
Dar nu! Doar ea răvnește la coroană!

Sub scânteieri albastre-n lumânare,
Îngenunchez tăcut lângă icoană,
Iar umbrele ce-s puse pe hârjoană
Mă ard! Mai aprig sapă-n dezolare.
Cu dălți de frig neîncetat cioplește
O urmă de-amintire pe retină
Și-n lacrima năucă se-adâncește.

Mă-ntorc tăcut, pe brațe de lumină,
Spre rugăciunea care dogorește
Și-mi limpezește starea anodină.

Din sufletele voastre n-am plecat

De ce spre clipa-n care am apus
Vă-ntoarceți fără a privi în voi
Și mă strigați pe unde eu nici nu-s?

Cu ochii troieniți de cenușiu
Mă căutați pe unde nu m-am dus...
În inimile voastre-s încă viu!

De ce din răsărit până-n amurg,
În nopți care sfârșit nicicum nu au,
Mă căutați prin lacrimi care curg

Și răscoliți prin gândul sfârțecat?
Pe unde credeți, dragii mei, că-s dus?
Din sufletele voastre n-am plecat!

Gheorghe GORINCU

Nota redacției: Începând cu acest număr al revistei Boema, deschidem un serial cu articole semnate de profesorul Gheorghe Gorincu, ..., cu ceea ce dânsul numește o "istorie trăită în imagini și date cronologice de-a lungul deceniilor". Prima perioadă se referă la anii 1925-1952.

ȘCOALA ROMÂNEASCĂ GÂNDITĂ ȘI ORGANIZATĂ DE CEL MAI ILUSTRU MINISTRU AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ROMÂNESC, SPIRU HARET (I)

În perioada 1932-1935 se cunoștea că Spiru Haret, armean la origine, născut la 15 februarie 1851, la Iași, decedat la 17 decembrie 1912, matematician român, astronom, pedagog, academician, ministrul Cultelor și Învățământului Public, s-a dovedit un mare reformator al învățământului românesc, învățământ care a dăinuit până în anul 1948, când a fost înlocuit brutal de o altă reformă, de data aceasta după modelul învățământului sovietic.

Îmi amintesc că în perioada 1932-1935, cu ocazia excursiilor ce se organizau de către *domnu'* (cu acest apelativ era cunoscut învățătorul nostru) ni se prezentau adevărate lecții de istorie despre unele personalități de prin partea locului, care au contribuit la propășirea neamului, printre care și despre reforma învățământului românesc de către Spiru Haret. Din această lecție, am reținut că, în viziunea lui Spiru Haret, reforma învățământului românesc trebuia să înceapă de la bază, adică de la învățământul primar. Se considera că școala primară era cea mai importantă verigă a învățământului românesc din acea perioadă.

De asemenea, o importanță deosebită a fost acordată și organizării învățământului liceal, cu o durată de 8 ani (ciclul I-VIII), adecvată mai multor profile, în funcție de nevoile societății românești.

Astfel, pentru învățământul primar, au fost înființate așa-zisele Școli Normale, cu un program special, care să asigure viitorilor învățători o pregătire multidisciplinară, mai ales pentru activitățile pe care urmau să le desfășoare în mediul rural.

Pentru agricultură, domeniul predominant în acea perioadă, au fost înființate Liceele Agricole, de opt ani, cu patru ore de învățământ teoretic și patru ore de practică agricolă pe terenul liceului, arondat special în acest scop.

Au fost în atenția lui **Spiru Haret** și activitățile comerciale și bancare din acea perioadă, înființându-se așa-zisele Licee Comerciale, cu o durată de opt ani de studii teoretice și practică aplicativă.

Și pentru activitățile industriale s-a decis înființarea Liceelor Industriale, cu o durată de opt ani, cu patru ore de învățământ teoretic și patru ore de practică

Matematicianul Spiru Haret (1851-1912)

în atelierele-școală, având menirea ca viitorii absolvenți să devină muncitori de înaltă clasă pentru industria românească în formare din acea perioadă.

Pentru tinerele fete, s-a decis înființarea unor instituții de învățământ speciale, *de gospodărie și menaj*, care să le servească în activitățile de viitoare gospodine, dar și pentru practicarea unor astfel de îndeletniciri în cadrul economiei naționale.

Au existat, în acea perioadă, și unele instituții școlare de învățământ, *confesionale*, înființate de anumite culte religioase, în cadrul cărora tinerele fete erau pregătite mai mult pentru viața de familie.

Să revenim la Școala Primară, considerată ca cea mai importantă verigă ce a stat la baza reformei procesului de învățământ...

După câte îmi amintesc, se vorbea că reforma începea cu școala primară de patru ani. Era singura instituție care asigura candidații pentru toate profilele învățământului liceal. Pe această linie, în calitate pe care o avea, de Ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice, Spiru Haret a solicitat politicienilor vremii ca pentru reformarea învățământului primar să se asigure patru categorii de cerințe, și anume:

- construirea unor clădiri spațioase prevăzute cu unele anexe necesare procesului de învățământ, inclusiv o locuință pentru directorul școlii;
- învățători cu o pregătire multidisciplinară, școlarizați în cadrul unor instituții școlare speciale;
- programe școlare în concordanță cu disciplinele de învățământ predate viitorilor învățători în cadrul acestor școli speciale;

(continuare în pag. 29)

- și, pe cât posibil, elaborarea unor manuale specifice învățământului primar reformat.

S-ar putea pune întrebarea dacă au fost îndeplinite toate aceste cerințe. În mare măsură, da! În perioada anilor 1932-1935, am învățat la Școala Primară nr. 2 din Fălticeni într-o clădire deosebit de spațioasă, cu un hol imens la intrare, care servea atât diferitelor ședințe cu elevii și părinții, cât și pentru desfășurarea unor manifestări cultural-artistice. Existau și anumite spații speciale pentru păstrarea materialelor didactice, precum și o curte imensă, îngrădită, unde, în timpul pauzelor, năvăleau cohortele de elevi preocupați de a relua unele jocuri începute în pauzele anterioare, până când clopoțelul îi înștiința că pauza s-a terminat. Îmi amintesc și de clădirea care urma să fie locuința directorului școlii, oferindu-i acestuia posibilitatea să se afle în școală ori de câte ori era nevoie.

Aici aș dori să mai adaug că și în comunele și satele fostului județ Baia, ca și din alte județe, au fost construite astfel de clădiri, după regulile stabilite de Spiru Haret, având obligatoriu cele patru săli de clasă, spații adecvate, curte pentru joaca elevilor și, obligatoriu, un hol la intrarea în școală atât pentru activitățile cultural-educative cât și pentru eventualele ședințe.

Școala "Spiru Haret" nr. 3 Brăila

Pe această linie, stau mărturie și cele două clădiri monumentale construite în acea perioadă și la Brăila: clădirea Școlii nr. 6, mai târziu purtând numele celui care a fost Constantin Sandu Aldea și clădirea Școlii nr. 3, cu numele reformatorului, Spiru Haret. Ambele clădiri, în afară de spațiul destinat procesului de învățământ, au fost proiectate să servească și pentru unele activități social-cultural-educative. Îmi amintesc că, în anii din urmă, în aceste școli se organizau frecvent, de către inspectoratul școlar, ședințele cu directorii din tot județul. Clădirile n-au suferit de pe urma cutremurelor de pământ, și, după câte rețin, Școala nr. 6 de pe str. General Eremia Grigorescu funcționează și în prezent, cu o capacitate de școlarizare mult sporită, trecând de la ciclul I-IV în trecut, la ciclul I-VIII, în prezent. Mă întreb, pe bună dreptate, de ce oare, din anul 1948 și în continuare, s-a renunțat așa de ușor la sistemul de învățământ gândit și organizat de Spiru Haret. Spun aceasta deoarece sistemul se aplica în țara noastră de aproape o sută de ani, renunțându-se la el pentru o formă de învățământ străină față de tradițiile românești.

Despre învățătorii din învățământul primar din perioada haretiană voi reveni.

Festivalul Național de Poezie și Proză „Agatha Grigorescu Bacovia” Mizil, 2014

Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” și Primăria Orașului Mizil organizează ediția a VIII-a a Festivalului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”. Festivalul se desfășoară pe două secțiuni: poezie și proză.

Pot participa creatorii de literatură din țară și străinătate, indiferent de vârstă sau afiliere la U.S.R. Nu pot participa autorii care au obținut unul din primele trei premii la ultimele 3 edițiile anterioare ale festivalului, (cu excepția celor cărora li s-a retras premiul în bani, pentru neprezentare).

Lurările vor fi expediate (în format electronic) la adresa de e-mail: lmanulescu@yahoo.ro, sau prin poștă - pe CD - la adresa: Asociația Culturală Agatha Grigorescu Bacovia, str. Agatha Bacovia, nr. 13 A, Mizil, județul Prahova, până la 15 septembrie 2014.

Textele vor fi culese în Times New Roman, corp 14, cu diacritice (cel mult 10 pagini A4 pentru secțiunea proză (una sau două proze scurte) sau 15 poezii.

Pentru ambele secțiuni textele se semnează cu numele real (dacă autorul dorește să fie publicat sub pseudonim va specifica acest lucru).

Se anexează un CV, care va cuprinde și adresele de corespondență (poștală, e-mail, nr. de telefon) și o fotografie în JPEG sau TIF, cu latura mare de minimum 20 cm.

Vom confirma primirea textelor imediat ce acestea ne parvin. (Lipsa confirmării este echivalentă cu neînscriserea textelor la jurizare). Textele care nu respectă prevederile acestui regulament vor fi eliminate din concurs.

Juriul, format din 5 membri (președintele juriului - o personalitate de prim rang a culturii române, primarul orașului Mizil și trei membriUSR) va acorda următoarele premii: Marele Premiu Agatha Grigorescu Bacovia, Premiul George Ranetti pentru poezie, Premiul Spirea V. Anastasiu pentru poezie, Premiul revistei “Fereastra” pentru poezie, Premiul Gheorghe Eminescu pentru proză, premiul Leonida Condeescu pentru proză, Premiul revistei “Fereastra” pentru proză. De asemenea vor fi acordate premii speciale și mențiuni ale unor reviste literare, instituții de cultură sau sponsori.

Câștigătorii vor fi anunțați din timp pentru a participa la festivitatea de premiere din luna octombrie 2014, urmând să confirme prezența. În cazul neprezentării la festivitate premiile se redistribuie.

Olga VĂDUVA

Domul din Milano

Dantelă-n piatră rece, fără viață,
Priviri mirate vor să te cuprindă,
Te regăsesc învăluită-n ceață,
Ninsorii i-a fost greu să te atingă.

Podoabă gotică-n absida roză,
Ai strâns în tine frumuseți divine,
Altar nestins cu iz de tuberoză,
Un recviem se-nalță către tine.

Aripi de îngeri printre vechi arcade,
Trec raze de lumină spre vitralii,
Statui eterne prinse în rocade
Sunt martorii iubirilor de dalii.

Sunet de orgă ce aduce bucuria,
Ascetă ruga, slavă înalțării,
Răsună-n catedrală azi Ave Maria,
Ecou pierdut la ceasul închinării.

Te-am așteptat prea mult

ne-am regăsit după un timp latent,
ai vrut să vii, ai vrut să fii prezent,
prin câte labirinturi te-ai pierdut,
oricum, tu nu mai ești ca la-nceput.

ai colindat mulți ani, ai fost plecat,
habar nu ai în suflet ce-am păstrat,
vorbe în vânt... să tac?... sau să le spun,
acum tu mă implori și-mi spui c-ai fost nebun.

mă ții de mână, vrei ca să te iert,
eu te privesc în ochi și nu te cert,
te juri că mi-ai trimis multe scrisori
și m-ai visat din noapte până-n zori?

te-am așteptat prea mult, acum mi-e greu
să te mai strâng la piept iubitul meu,
nu te mai cred, s-a stins tot ce a fost,
mi-e frig în suflet și nimic nu are rost.

Timpul e liber

Timpul e liber, nu e ocupat,
e veșnic pe drum, e nelimitat,
principiu de baza el e subiect,
nu bate la porți, ci intră direct.

Timpul se-oprește în miriști cu flori,
privește discret, le-mbracă-n culori,
lasă clepsidra atinsă de vis
și poarta deschisă spre Paradis.

Timpul n-ascultă de nimeni nicicând,
fuge de oameni nu vrea legământ,
nu dă la nimeni vreo oră în plus,
pleacă tăcut, tiptil, și s-a dus.

Privirea ta

Privirea ta în valuri s-a ascuns,
în ceasuri răstignite pe minute,
e obosită de-așteptări fără răspuns,
de freamătul iluziilor pierdute.

Privirea ta colindă printre vise,
străbate-adâncul cristalin al mării
prin amintiri cu porțile deschise,
și spre apusul nesfârșit al zării.

Privirea ta s-a rătăcit în ceață,
potir de gânduri, răsărit din aștri,
neliniștită lacrimă de gheață
și-a revărsat în ochii tăi albaștri.

Privirea ta e rugă-n jurăminte,
banalitate-n clipa de trăire,
un argument în marea de cuvinte,
neregăsită-n ceas de amăgire.

Privirea ta mi-a dăruit iubirea
pe care am pierdut-o în trecut,
un fulg de nea îmi pare fericirea,
iertare-ți dau, și-o iau de la-nceput.

Dumitru ANGHEL

Lansare de carte la Brăila
 “Jocul celor o sută de frunze și alte povestiri” de
 Varujan VOSGANIAN

(12 martie, 2014, ora 17,00, la Biblioteca
 Județeană “Panait Istrati”)
 - Discurs -

Domnul Varujan Vosganian este o personalitate de referință în viața culturală românească, cu reacții de *lider* în importante domenii socio-politice și profesionale, cu un plus de grație și de implicare în lumea literară de azi – componente care i-au definit *look-ul* și o *carismă* de bărbat elegant, cu gesturi și mișcări, cu decizii și atitudini de o anume și discretă „neglijență studiată”, un intelectual cu ștaif, de elită, cu benefice zăboviri în universul miraculos al cărții și al bibliotecii; *scriitorul* reprezentativ pentru latura modernă și de calitate a poeziei și prozei românești contemporane.

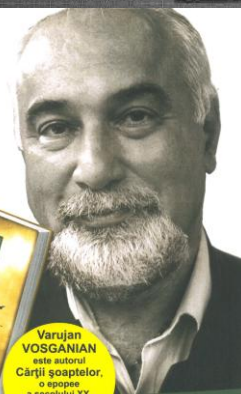
Lider politic, parlamentar, ministru, prim-vicepreședinte al forumului suprem al scriitorilor, poet și prozator, *Omul* Varujan Vosganian trăiește intens, intempestiv adesea, cu vocație de mentor și de tribun în Agora, din perspectiva staturii sale *civice*, pliată pe ritmul și tumultul pasajului muzical al „*Dansului săbiilor*” din baletul „*Gayaneh*”, de Aram Hacıaturian. Dar are eleganța și prestația omului politic, important, eficient și convingător, în domeniul economic, calități dominate de șarmul și grația *artistului* care scrie poezie și proză din nevoia de a se exprima *altfel* decât de la tribuna Parlamentului sau a Palatului Victoria, deși eu cred că, dacă n-ar fi scriitor de talent, *sigur* ar fi interpretat la pian, numai la pian – în ciuda faptului că instrumentul preferat al său este *violoncelul* – după cum se va vedea, când voi vorbi despre cartea lansată azi; ar fi interpretat, așadar, muzică de Franz Liszt sau Claude Debussy.

Domnul Varujan Vosganian trece nonșalant peste toate pasagerile sale ipostaze civice și se fixează într-un domeniu de creație care-l reprezintă pe termen lung și definitoriu: peste 500 de articole, publicistică pe teme de economie politică și beletristică, *studii* și *eseuri*, semnate în reviste de specialitate, traduse în armeană, spaniolă, engleză, rusă, ucraineană; trei volume de lirică („*Șamanul albastru*” – 1994; „*Ochiul cel alb al reginei*” – 2001; „*lisus cu o mie de brațe*” – 2005), alături de *proză* („*Statuia comandorului*”, *nuvele* – 1994 și „*Cartea șoaptelor*”, roman, 2009, reeditată în 2012, cartea sa de căpătâi pentru care a primit un număr însemnat de premii literare).

Titlul de doctor *honoris causa* al unor Universități din țară și de peste hotare, ori alte numeroase, foarte numeroase distincții, la fel de onorante, recompun *Portretul* unui artist al cuvântului, scriitorul Varujan Vosganian, prezent azi la Brăila, în universul miraculos descris de Panait Istrati, Mihail Sebastian și Fănuș Neagu, „*mica Vienă*”, cum i se spunea portului brăilean, în lumea fascinantă a „*napolitanilor*

Varujan
VOSGANIANJocul celor o sută de frunze
și alte povestiriMiercuri, 12 martie, ora 17.00,
Biblioteca Județeană „Panait Istrati”
Brăila (Piața Poligon nr. 4)Invitați
Evelina DUMITRAȘCU
Dumitru ANGHEL
Zamfir BĂLANModerator
Eduard Claudiu BRĂILEANUOrganizator: Editura Polirom, Consiliul Județean Brăila,
Biblioteca Județeană „Panait Istrati” BrăilaPOLIROM
www.polirom.roCONSILIUL JUDEȚEAN
BRĂILA

SERILE CULTURALE BRĂILENE

Varujan
VOSGANIAN
este autorul
Cărții șoaptelor,
o epopee
a secolului XX,
o carte identitară
pentru poporul
armean.

de la Dunăre”, cum erau gratulați brăilenii pentru gustul lor pentru muzică.

Volumul de proză scurtă - cam impropriu spus, pentru că numai *scurtă* nu se poate numi - cartea „*Jocul celor o sută de frunze și alte povestiri*”, Editura Polirom, Iași, 2013, 436 de pagini, semnată de domnul Varujan Vosganian. Oarecum atipică în arealul literaturii române actuale, prin tematica sa cu accent pe fabulos, psihologic, cu rememorări la granița dintre calcul și instinct primar, vini asumate, justiție cu recurs în anulare; o *metaforă* a unui necesar echilibru, pentru straturile de conștiință sau de experiențe nefericite și o patologie a suferinței eșuate, în moartea violentă regizată de un regim politic tiranic, marcat de crime, sinucideri în alienare și disperare, accidente de tren la barieră, promiscuitate socială, sărăcie, prostituție...; un volum de proză, așadar, *atipic*, când mare succes în librărie au cărțile unei pseudovedete de TV, ori cartea de mare tiraj cu titlu pe măsură: „*De ce mă iubește femeii?!*”!

Povestirile din cartea lansată azi au densitatea unui *roman*, nu numai prin numărul mare de pagini al acestora (între 60 și 150), ci prin diversitatea și densitatea epică, de Istorie veche și nouă, cu perioada interbelică fastă, cu jumătatea de secol de comunism și, mai nou, cu vremurile controversate de după Revoluția din Decembrie 1989, și toată tevatura nesfârșitei noastre tranziții pe fondul nefericitelor deziluzii actuale.

Proza domnului Varujan Vosganian este organizată pe un *canon* dramatic, teatral, cu impact pe aplauze, lumini, efecte sonore și gong final; sau pe structura unui *scenariu* cinematografic. Element definitoriu pentru stilul prozatorului îl constituie *uvertura* narativ-descriptivă pentru fiecare dintre cele 6 povestiri, amănunte de-o pregnanță insistență pe *descriere*, epic justificativ, atmosferă, decor, sonorități, recuzită, specific de epocă, cu aparente explicații de regie.

Prozatorul rămâne tributarul tehnicilor construcției lirice, nu în compartimentul prozodic, definitoriu versurilor, ci în discursul de impact emoțional, pentru că *poetul* Varujan Vosganian *povestește* fapte și întâmplări, pe care le gestionează după criteriile exprimării în mod direct a ideilor și sentimentelor, ca un veritabil *prozator-poet!*

(continuare în pag. 32)

În prima povestire, „*La Judecata de Apoi a statuilor*”, expozeul descriptiv, larg, fastuos, este urmat de *click*-ul epic, fantastic, ireal, fabulos și irumpe târziu, după o... terapie a pregătirii surprizei, când Petrache, personajul principal, după ce pătrunde în curtea *Castelului*, se apropie de statuia ecvestră și zărește pe soclu, sub crupa calului de bronz, o... balegă din care ies aburi, și-atunci simte că e gata „*s-o ia razna*”!

Se miră, nu are explicații, dar adună bălegarul și-l îngroapă în pământ. Senzația de ireal se accentuează când Petrache percepe că poarta castelului, la fel ca la sosire, pare a fi acționată de o forță nevăzută. Și în oraș, pe stradă, se petrec lucruri nefirești cu tramvaiile, cu firele electrice, cu oamenii care purtau măști, dar nu pe față, ci atârinate de gât.

Există o patologie a întâmplărilor-șoc, de tip kafkian, cu statuile care vorbesc, râd sau învie (că, doar, și morții învie!) și, ca un sindrom al alienării, halucinațiile devin fapte reale: „- Se petrece ceva în lumea asta, șopti Petrache” (pag. 34), iar concluzia este una singură: „*Judecata de Apoi a statuilor*, o să fie un fel de repetiție generală pentru cea a oamenilor” (pag. 37).

În cea de-a doua povestire, „*Jacob, fiul lui Zevedei*”, foarte întinsă, 108 pagini, personajele sunt foarte diferite, evident, dar parcă ar avea o identitate în copie, după legile unei genetici unice, stereotipe, care-și pun aceleași întrebări, se privesc într-o oglindă a miracolelor și nici nu încearcă să și le explice, să le dezlege...

Când se ajunge la personajul Ionuț Penescu și gestul său sinucigaș, teritoriul epic kafkian este înlocuit cu atmosferă... „à la Dostoievski”, atenuată, ca în toate povestirile domnului Varujan Vosganian de alte și alte secvențe, întâmplări-șoc, abrupte, intempestive, de tipul închisorilor terorii comuniste, halucinante, atentate la condiția umană, atâtea grozăvii, care nu se puteau spune despre *Istoria* de vreo 50 de ani de până la Revoluția din Decembrie 1989, ceea ce mă face să afirm că această carte lansată azi ar putea fi considerată „*literatură de sertar*”, conceptul estetic de creație literară așteptat, care s-a dovedit doar o promisiune nu îndeajuns onorată. Și, mai există ceva în toate povestirile: o trimitere, o aluzie, un precept dinspre cultura spirituală, religioasă, titluri, personaje, iconografie, pilde, cu o proiecție, mai degrabă atee decât pravoslavnică, cu o tendință de ușoară împotrivire, de erezie mascată sau protejată de incertitudine sau dirijând nedumeririle spre filosofie, Heidegger, de pildă, cu o balanță înclinată spre paradoxal. Alteori aluzia spirituală, religioasă are valoarea unei metafore de excepție, cifra 33, adică vârsta lui Iisus, deși numele sfânt nu este pronunțat.

Revenind la aserțiunea ideii unei „*literaturi de sertar*”, de care-l bănuiesc pe domnul Varujan Vosganian, aș argumenta-o cu rechizitoriul la adresa tortionarilor vechiului regim și descrierea anchetelor inumane, bestiale, din închisoare, cu presiunea fizică și morală, cu limitele suferinței și ale durerii, și tot cinismul, demențiala manifestare a unei ideologii utopice până la urmă. O teroare dincolo de o logică

elementară, când deținutul ajunge să-și asume vinovății mai mult decât i se solicită de către tortionari, învins de către propriile limite biologice.

Descrierea umilirii în grup, pe icoana Mântuitorului, este sinistră, de coșmar: „Cei care te torturează, cei care îți pândesc somnul și îți vatămă starea de veghe, care îți afundă gura în hârdăul cu nevoile altora, care îți împing cu bocancii zeama pe care s-o lipăi, în patru labe și fără lingură, ca jivinile..., toți ajung să poarte chipul tău” (pag. 95). De altfel, prozatorul este un maestru al analizei psihologice, ca un alibi al rafinementului narativ, pe care o face cu talentul, revolta, protestul și condamnarea venite din cunoașterea unei Istoriei brutale (genocidul armenilor, pe care eu l-am perceput la cumplita dimensiune după ce am văzut un film regizat, *parcă*, de Elia Cazan!), pogromul evreilor din cel de-al doilea război mondial, și-apoi calvarul închisorilor de care aminteam mai sus.

Temele epice din această carte sunt așadar *grave*, toate, iar percepția cititorului poate fi oricare, nu neapărat negativă, eventual de ușoară neaderență, și-atunci, în toate povestirile există câte o... *poveste de dragoste*, ca un intermezzo de protecție, de respiro, de echilibru. Scena de dragoste Cosmina – Iacob Botez este de o frumusețe, eleganță și decență stranie, de valoarea literară a paginilor asemănătoare din „*Răscoala*”, pe care le citeam când eram elev, iar Liviu Rebreanu se mai afla încă în manualele școlare. Pagini de erotică cuminte, care n-au nicio legătură cu tevatura instinctuală de poezie destrăbălată, grobiană, fetidă, și proza naturalist-indecență a unor poetese și a unor prozatori contemporani.

În cea de-a treia povestire, „*Când lumea era întreagă*”, divagațiile introductive, docte, ușor provocatoare – ca un voluptuos experiment stilistic – atacă tema *singurătății*, cu impactul logic al unui paradox filosofic: „Singurătățile nu se pun laolaltă. Două singurătăți nici nu fac o singurătate mai mare. La fel cum nu se pot aduna, singurătățile nici nu se pot scădea. Două singurătăți minus o singurătate nu sunt egale cu o singurătate. Poate doar înmulțirea să aibă un rost. Mai mulți oameni singuri, încrucișându-se unii cu alții, se simt și mai singuri” (pag. 155). Este doar *uvertura*, pe strunele sobre și insinuant ironice ale unui violoncel (violoncelul pare a fi instrumentul muzical preferat al domnului Varujan Vosganian, iar Concertul Nr. 2, evident pentru violoncel, este reprezentativ și pentru o paralelă cu o altă lucrare a compozitorului polonez Krzysztof Penderecki: „*Threni pentru victimele de la Hiroșima*”... după afirmațiile mele anterioare despre masacrul – 1895 și genocidul – 1915 și pogromul evreilor; *uvertura*, așadar, pentru un alt colț de lume, cel al cerșetorilor, personaje cu nume predestinate: Coltuc, Chioru, Ologu, Orbu, variațiuni stilistice, cu portrete pitorești, desenate parodic, dar cu o undă cremoasă de simpatie, pe o onomastică de mediu social reprezentativ, limbaj pe potrivă, cu ingrediente de *argou* în limite

(continuare în pag. 33)

rezonabile impuse de „*fracul de ceremonie*” al maestrului Varujan Vosganian, sau portrete cu o undă de simpatie, ușor persiflantă: „...așa neîntregi cum suntem, dacă ar fi să iei de la fiecare câte ceva, ce OM întreg ar mai ieși din noi!” (pag. 161).

Portretele Melaniei și ale fratelui ei, Coltuc, cu o infirmitate reală, umilitoare – nu dintre cele contrafăcute, cu recuzita de efect, ale unor alți cerșetori; chipurile celor doi frați sunt calde, la limita portretului și a revoltei că există astfel de erori biologice și, mai grav, că există astfel de erori sociale! Un decor, un univers uman de la periferia demnității, ca o apocalipsă umană terifiantă, sugerat de Panselia, prostituata, pe care cerșetorul Ologu o prezintă: „E tot ca și noi, pe străzi, da... altfel!” (pag. 175).

Și, peste toată tevatura, ca o ironie a sorții, pasiunea pentru lectură, pentru carte a unui *învingător*, învins și de o biologie nedreaptă și de o societate strâmbă!; pasiunea pentru citit a unui handicapat, într-o perioadă când această deprindere este pe cale de dispariție la contemporanii valizi de toate vârstele și de toate ifosele!

Și, peste tot spectacolul sărăciei, al infirmității și al neșansei sociale, în Dealul Mitropoliei, ca și la toate praznicele regizate de peste an, se desfășoară, după un scenariu parcă și mai umilitor, *bâlcuiul* și *îmbulzeala* vulgară a mulțimii *valide*, dar suferind de alte infirmități: lăcomia, egoismul, prostia și lipsa unei minime educații, pentru sarmalele și fasolea cu ciolan, provocate de generozitatea cu iz electoral a Primarului sau grotescul unui sentiment mai degrabă bigot decât pravoslavnic: „Mulțimile dezlănțuite tremură, în urmă rămăseseră tarabe răsturnate, mănunchiuri de busuioc, fâșii de veșminte...” (pag. 189).

În povestirea „*Legătura de leuștean*”, cea de-a patra, există o lume *bolnavă*, bolnavă de boli nemeritate, nedrepte, întâmplătoare, după legea filosofică, nedreaptă și ea, „a necesității și a întâmplării”, cu boli și fizice, și sufletești, incurabile cele mai multe, într-un univers cenușiu, rece, ostil... Nicio fereastră nu se întrevește, nici un răsărit de soare nu este previzibil, ca un blestem, ca un păcat moștenit genetic. Și, peste toate, brambureala, degringolada și tot spectacolul pseudodemocrației de după Revoluția din Decembrie, cu mineriadele, arestările samavolnice de la Universitate și de la Arhitectură, o *poveste* incredibilă, cu un bătrân miner, un alt tip de torționar, înnobilit sufletește, care vine la București să înapoieze medalionul de aur al... victimei sale, Rada, tânăra bătută și aruncată în arteziana de la Arhitectură, peste alte cadavre. Cea mai emoționantă pagină lirică din proza domnului Varujan Vosganian, ca o terapie a iertării, a culpabilității deturnate, cu Pavel Avădanei, minerul, căruia i s-au speculat emoțiile și buna credință, prin gestul său creștin și laic de a restitui medalionul fetei frumoase, pe care a revăzut-o la TV și apoi „*Cina cea de taină*” a concilierii, a iertării și a absenței unui Iuda, incomod și anacronic.

Pentru că nu prea mai am timp, despre

povestirea „*Dincolo de lumea de dincolo*”, a cincea, precizez doar o altă componentă a stilului prozatorului: onomastica personajelor sale, ca un fel de C.N.P. epic: Ologu, Șchiopu, Chioru, Cârnu, Pârnaie, Chisăliță etc., deși intenția autorului rămâne una de protecție, de identificare pozitivă, în ciuda aluziei peiorative...

Ultima povestire, a șasea, „*Jocul celor o sută de frunze*”, cea care a dat și titlul cărții, sau o parte din el, de foarte mare întindere, 147 de pagini, de parcă ar aduna tot cenușiiul presărat prin celelalte povestiri, cu multe deziluzii după Revoluție, o degringoladă economică și social-politică, cu tânăra și entuziasta industrie românească trimisă la fier vechi, cu școala în cădere liberă, cu relațiile dintre oameni în degradare, cu fauna îmbogățită peste noapte, cu proprietăți, case și păduri luate cu japca prin acte măsluite și notari complici, cu „mersul triumfal spre Europa”, după ce, retrospectiv, mirajul libertății fusese plătit prin moarte, din mersul trenului sau la trecerea frauduloasă înot a Dunării... Rememorarea trecutului, ca un sindrom al lucidității, fără adaptarea la un prezent, fie el chiar bulversat de factori perturbatori, nu poate asigura echilibrul speranței; o *parabolă* a unei Istории cu conștiințe pătate, un tip de *alienare*, Jenică, vânzătorul de lozuri, și o sinucidere motivată de un *malpraxis* ideologic, în aceeași notă a fantasticului, a fantasmelor de tot felul și un ritual cu o sută de frunze așezate pe mormânt.

Parcă e prea tristă cartea domnului Varujan Vosganian! „*Jocul celor o sută de frunze și alte povestiri*” să fie oare o metaforă a unor idealuri ratate, a unor speranțe încă în așteptare sau, mai degrabă, puterea regeneratoare a gândului nevinovat de copil?!?!

Povestirile domnului Varujan Vosganian se citesc cu o necesară atenție, presupun un exercițiu al lecturii; este o carte pentru inițiați; o situație asemănătoare cu condiția melomanului! Toate cele șase povestiri se află sub protecția spirituală a unui precept religios, de la onomastica divină până la simbolurile iconoclastice sau filosofia de amvon. Sugestia livrescă despre Cartea Sfântă sau Calendarul ortodox ori doar o aluzie discretă din domeniu se transformă în motivație sau pretext narativ. Este necesară o minimă educație religioasă, fie și pentru a evita nedumerirea cititorului.

Tehnica descrierii, pe orice temă, din orice unghi, are amplitudinea și spontaneitatea unor variațiuni în *Re major*; parcă ar prinde din zbor un pretext epic și-l dezvoltă *multovivace*. Apoi, totul se risipește în *dialog* agresiv, *monosilabic*, punctual. Replica finală este năucitoare, oricum cea mai puțin plauzibilă! Scriitorul nu dă nicio explicație, îl lasă pe cititor să se descurce, ca o tentație a continuării...

Georgeta RESTEMAN

Te-am căutat în visul meu azi-noapte

Te-am căutat în visul meu azi-noapte
Tu hoinăreai prin spații insipide
Iar astre reci clipeau pe cer, timide
Când marea învelea nisipu-n șoapte.

O luntre veche lunecând pe unde
Anoste umbre-mbrățișându-mi gândul
În temple zei ce poartă-n ei frământul
Ecouri de legendă-n minți fecunde...

Desculță, rătăcită printre grinduri,
Cu tălpi strivite-n sângeriu de roze
Și pieptu-mi aburind de tuberoze
În viața ce se scurge printre rânduri

Mai cred în mierea dintr-un râu de lapte
Și-aștept o rază să-mi lumine drumul
Destinului să-i spăl cu lacrimi scrumul
Te caut iar în visul meu.. la noapte!

Mi-e teamă de tăcerile din umbre

Îmi dau târcoale gândurile sumbre
Când sufletul e rug aprins de floare
Mi-e teamă de tăcerile din umbre...
Vreau vocea-ți caldă, plină de candoare

Să unduie ca un izvor prin munte
Și-n limpezimi să ne iubim, de-i vrere,
Cu buzele scriindu-ți dor pe frunte
Sărutul meu să-ți fie mângâiere.

Să-ți dărui liniștea la tâmpla serii
Șoapta-mi timidă tainic să te-alinte
Seve țâșnind din trupul primăverii
Să umple golul dragostea fierbinte.

Sunt prizoniera viselor, dorinței,
Adesea-ncrezătoare-n dulci cuvinte,
Când setea-mi sting cu lacrima credinței
Simt răni săpate-n lut de-al friicii dinte.

De-ți pasă sau de nu, n-am încă știre...
Misterios și-nvăluit în ceață,
Arcaș destoinic săgetând iubire,
Avea-vom, oare, și noi drept la viață?

E gândul meu un rug

E-n noaptea rece gândul meu un rug
Lanuri de maci se înroșesc și ard
Iluzii strânse aprig de-un belciug
Când trec năluci răpite de hazard

De răsucesc și astrele pe cer.
Câte-ntrebări se zbat, zăgazuri rup

Ca să dezlege tainicul mister
Mi-e trupul gând și gându-mi este trup

Prin el se trec fantasme și furtuni
Tăceri ce dor și zâmbete dansând
Jarul aprins ce-nvie din tăciuni.
De ce mi-e gândul doar de alb flămând?

Lăsat e trudnic să se zbată-n van
Nedeslușit, lumini se-ntrezăresc
Apar... dispar pe straniul ecran
Dar, oare, și nălucile gândesc?

Te port în icoana pictată de îngeri

Pe-un ram de alun lângă ciutura slută
Ultimul zvâcnet al iernii se simte
Un cânt răgușit de hulub se mai minte
Valsează și fulgii-ntr-o curgere mută

În vatră-i jăratec și-un iz de rășină
Plutește-n odăi cu mușcate-n fereastră
Crâmpie de suflet, trăire divină
Răbojuri de stele pe bolta albastră.

În colțu-mi de veghe eu, rob al tăcerii,
Cu tâmplele-albite de dor fremătând
Din pulberi de clipe la marginea serii
Cresc munți de iubire din muguri de gând.

Te port în icoana pictată de îngeri
Imagine dragă pierdută-n deșert
Te-aștept, haide, vino, și-n valea de plângeri
Dă-mi viață și-nvie-mi prezentul inert.

Când lupii netrebnici se-nfruptă din noi

Culeg de pe fruntea-ți umbră de nouri
Broboane de griji, ostenite și reci,
Miresme de suflet în scâncet de doruri
Călcând peste timp, rătăcind pe poteci

Prin jarul de clipe ce mistuie-n ruguri
Timp nemilos într-o lume nebună
Trec iele zălude și cete de fluturi
Zvârlind cu speranțe în raze de lună.

Pe tâmple-ți adastă un tremur zănatic
Plumb ce apasă pe slova-mi târzie
Și-n liniștea spartă de-un țipăt sălbatic
Se-aude cum plânge un mugur în vie.

În zbuciumul crâncen te lupți cu nevoi
Ți-e silă de tot ce-i în juru-ți nedrept
Când lupii netrebnici se-nfruptă din noi
Și colții-și înfig și-n căldura din piept
Rămâi consternat așteptând... vremuri noi.

Elena NETCU

FABULE**MAIMUȚOIUL ARISTOCRAT**

Un maimuțoi aristocrat
 Dorea să fie deputat
 Cocoțat în palmier
 Cuvântează cu mult zel
 Să se-audă în mulțime
 Că o să trăim mai bine
 Și umblând prin toată jungla
 Generos, golindu-și punga
 Se urcă într-un copac
 Strâns ținând bugetu-n sac.
 Grăi țanțoș către popor:
 "O să conduc țara cu spor,
 O să am un dregător
 Cinstit și cu experiență
 Cu multă obediență
 Cel mai vestit urangutan
 O s-adune ban cu ban.
 Eu o să pun țara la cale
 Cu pomeni electorale
 Strâng valută berechet
 În afară de buget
 Pe care o să-l împart
 Fără nici o supărare
 În câteva zecimale..."

Doar cine-i sus poate să știe
 Ce sfuri se trag la-mpărăție!

SECERA ABANDONATĂ

Sta secera-n cui uitată
 Căci se simțea abandonată...
 Mai jos lovea în nicovală
 Ciocanul cu fața lui ovală.
 Secera îl privi cu nostalgie:
 —Ai uitat că ți-am fost soție?
 Cât ne îndrăgeam noi pe drapele!
 La toți le trimiteam bezele!
 Dar m-ai trădat, măi mitocane!
 Te înfrupți singur din ciolane!
 —Ce vrei, drăguță, sunt în vogă
 Sunt judecător, am togă,
 Lovesc bine sub centură
 În spitale, în cultură,
 E mare harababură!

La putere e ciocanul
 Prin lovire iese banul
 Licitez doar pentru rude,
 Sume mari, sume rotunde
 Interese de partid
 Ca să nu fiu pus la zid...!
 -Ești bătăran, ești într-o dungă,
 Alături de o coasă lungă
 Te lauzi că ești în vogă?
 Dar bugetul e la morgă!
 Iar eu nu mai primesc urale,
 N-am parte de defilare!
 -Ce să-i faci, fostă soție?
 E altă împărăție!
 Sunt acum băiat deștept,
 Mă bat cu pumnul în piept
 Sunt puternic, din metal
 Și am staf electoral.

De ești tare ca un fier
 Poți s-ajungi chiar premier!

VIȚELUL LA POARTĂ NOUĂ

Ziua în amiaza mare
 Pantera ieși la vânătoare
 Și ascunsă-ntr-un tufiș
 Ochea boii pe furiș.
 Pe-o cărare un vițel
 Se uita în potofel.
 "Precis ăsta-mi cade-n plasă!"
 Și, privindu-l cu dulceață,
 Îl băgă urgent în ceață
 Cu mișcările-i lascive
 Cum văzu la alte dive,
 Îl urmări pân'la palat
 Unde boii țineau sfat.

Se strecură în parlament
 Intră în biroul permanent
 Găsi un loc lângă-un taur
 La gât cu un lanț de aur:
 -O, bărbate, câtă noblețe,
 Eleganță, câtă tandrețe!
 Îmbrăcat la patru ace,
 Cât aș vrea să-ți cad în brațe...!
 -Drăguță, nu sunt taur, sunt vițel
 Primește în dar un inel,
 Te invit în limuzină
 Dacă vrei luăm și-o cină
 Fă cu mine tot ce vrei
 Pentru toate am bani grei
 De lipsesc, leafa îmi merge,
 Când se discută vreo lege,
 Pun pe altul să voteze
 Cine știe ce fac eu?
 Pot să umblu teleleu...!

Eu mă fac mereu că plouă,
 Sunt vițel la poartă nouă!

Cine să știe dacă voi fi primul cocoș din infern? (judecată problematică. Exemplu de trezire rațională dintr-un *vis mitic*).

Elementele dinamice, vectorii actanți ai vorbelor, ai limbajului epic și liric totodată, combinațiile substantivale ce ramifică vorbirea în simboluri, scheme, figuri, se supun, dincolo de liniaritatea lor, unor relații de ordine și echivalență în „Documentele haosului”.

Prin reflexivitate, simetrie și tranzitivitate.

În relația dintre „Nimeni” și „o mare a mea”, în poem, există simetria ce se poate manifesta fără a diminua, printr-o nouă formă, conținutul poemului.

„Până la urmă, *Odysseas Elytis*, există și o mare a mea”... „Nimeni să nu întrerupă cântecul”.

Cea mai frumoasă proprietate a ordonării unei „Scrisori neexpediate” este *translația*. Care duce relațiile: „infernul e labirint”; „frumusețea să rămână veșnicie” în relația: „nimeni să nu-ntrerupă cântecul”: „dacă infernul e labirint și frumusețea o veșnicie, atunci nimeni să nu întrerupă cântecul”

De reținut, de asemenea, *translația* relației „am și eu o mare a mea” în „există și o mare a mea”, dar și eventuala lor *simetrie* în text.

Mitul „Odysseas Elytis” favorizează în acest poem „doctrina dogmatică”; „90 la sută orice nenorocire ne conține”.

„Căderea”, dincolo de mitologia ei psihologică este prezentă pretutindeni;

„Mare a mea” – leagănul matern, cupa dionisiacă, sfarmă intimitățile eului stăpân pe mare;

„Cu oglinzi mișcătoare, cu iluzia țărmlui..., cu frigul memoriei, cu file albe pe care se-nghesuie angoasele tăcerilor... claustrofobe. (t.i.)”

Conotații stilistice realizate ca *sinecdocă* sau *metonimie*, dar și ca nemiîntâlnită *metaforă*: „iluzia țărmlui rășfrânt în mine”.

Carnea „haosului” și a „documentelor” sale stă în *structura izomorfă* a imaginilor, în primul rând și, în al doilea rând, în izomorfia *structurilor* semantice.

Putem interpreta aceste *structuri* și din punct de vedere al spațiului vectorial ce determină limbajul literar în poemul Daniel Corbu, introducând echivalența și congruența vectorială.

Izomorfia imaginilor.

Imaginea „cuvântului” abundă textele, structura lor, de la „cuvânt” semnat până la „cuvânt” multiseamnat.

Dacă în „Scrisoare neexpediată” apar (aceste imagini) ca „foșnetul mării adâncit în cuvinte” și „mare a mea care... se transformă în cuvinte”, în „Râul trece prin inima mea”, apar ca: „vânători de cuvinte”.

La fel, „se-nghesuie mormane de vorbe”, din primul poem, ajunge să ia forma: „cineva mă ademenește cu vorbe ca monezile fierbinți”, în al doilea poem.

Izomorfie perfectă este și între: „Nimeni să nu întrerupă cântecul!” și „să vină noaptea!” (judecări izomorfe, apodictice).

La fel, „se-nghesuie mormane de...” ia forma: „înghesuie singurătatea în oglinzi”.

De o frecvență mai mare, imaginea morții, abundă endomorfic tărâmurii tematice diverse, greu de străbătut cu piciorul ființei predestinate unui veșnic surghiun ființial:

„moartea ca un plâns străbătând imperiile”

(Istorie) „prima și ultima învățătură e moartea” (Șapte heptastihuri...); „imaterialitatea fiind o ușă deschisă spre moarte” (Școala din Frankfurt); „de vei ucide moartea, în altă parte foșnește” (Groapa cu lei); „pot și cărțile mai tari decât moartea?” (Spre marile tonuri); „moartea traversează strada odată cu tine” (Zori tulburi...); „pe câmpul de luptă doar moartea cucerește stindarde” (Lecții lungi...); „Doamne, de ce atâtea repetiții pentru o singură moarte?” (Înscenări...); „măinile noastre compromit moartea” (Împotriva morții); „în fiecare zi cineva ne condamnă la moarte” (Scrisorile fratelui); „Sceptrele morții ne umblă prin sânge” (Călătoriile); „În fața morții suntem singuri ca un pumn de omăt” (Cântec de adormit universul).

Trecerea de la *sens* la *semn*, în poezia „Scrisoare neexpediată”, poate da reprezentarea faptelor lingvistice într-un fel sau altul.

Structuri grafice reducând *povestirea* la câțiva vectori generatori de spațialitate, iar *conceptul estetic* la *semn*. Semnul haosului și a documentelor lui aleatorii, arhivate. Drum al semnificatului în semnificant. Exemplu de „schemă” fărâmițată în simboluri și... denumiri.

Cum înăuntru „s-ar afla” ochii de vultur a unui arhanghel Daniel Corbu, care să ne mărturisească prin câte a trecut aventura genunii sale – sufletul, întrupat la mână în odiseea timpului prezent, lecturată de noi cu înceată cugetare la cuvinte grăbite să fie ascultate. Cuvintele zorite, cu voce caldă de „arginții fierbinți”, și „armate-n retragere”, prin „imperiu clar-obscurului relevant să ne vestească mântuirea rostirii tănuitoare de mistere.

desen de Elena-Liliana Fluture

Ionuț CARAGEA

Citate

(din ciclul „Sindromul nemuririi” - partea a III-a)

- Dacă-ți cresc aripi, cei mai mulți dintre oameni nu te vor învăța să zbori cu ele. Unii ți le vor rupe, alții îți vor spune să le ascunzi. Astfel le vei semăna mai bine, astfel vei deveni solidar cu neputința lor.

- Discreția este adeseori o invitație către spectaculozitate.

- Când ești dat afară din inima cuiva, doar cerul este suficient de încăpător pentru rățacirea ta. Dar pentru că-ți lipsesc aripile, lacrima este singurul cer care încearcă forma inimii.

- Cei care sunt gata să dea timpul înapoi, pentru a corecta greșelile pe care le-au făcut, sunt ca niște viteji care se arată după ce au pierdut adevăratul război, războiul cu viața și cu timpul prezent.

- Fericirea înseamnă să oferi un dar, să primești un dar, fără ca acel "dar" să fie o conjuncție.

- Chiar dacă ai sufletul ruinat, ți-l mai poți salva. Dar dacă e vândut, nu-l mai poți răscumpăra.

- Haosul din jur este datorat celor care nu și-au găsit liniștea interioară. Dacă vrei să schimbi lumea în bine, găsește-ți această liniște și ajută-i și pe alții să o găsească.

- Dăruiește sufletului ceea ce îi aduce liniștea și sufletul îți va dăruia răbdarea pentru a descoperi iubirea ce-ți lipsește.

- Monolog hamletian rostit pe Facebook, în fața unei imagini provocatoare: îmi place sau nu-mi place?

- Sufletul atâță focul inimii, lacrima îl transformă-n cenușă. Și totuși există unele suflete care ard atât de intens, precum vulcanii de pe fundul mărilor și oceanelor. Ele se înalță puțin câte puțin până când ajung să triumfe deasupra tuturor lacrimilor, formând o nouă insulă, iar uneori se încumetă să depășească norii și să vorbească pe limba lor de foc cu soarele și celelalte stele.

- Cu cât privești mai mult ochii unei femei, cu atât îți dai seama ce imensitate are oceanul secretelor...

- Iisus a luat cu el toată greutatea păcatelor lumii și a urcat pe dealul Golgotei, astfel încât noi să putem urca mai ușor pe versantul abrupt al inimii.

- Mulți așteaptă peștișorul de aur... dar în acvariul vieții lor înguste, ei sunt momeli sau pești răpitori, niciodată alți peștișori de aur.

- Să afli adevărul și să te bucuri de el este precum mîncatul semințelor de floarea-soarelui. Are mai mult farmec să spargi semințele între dinți pentru a ajunge la miez, decît să cumperi o pungă cu semințe deja decojite. Chiar dacă, uneori, mai simți și gustul unui miez mucegăit.

- Să nu credeți orbește în cuvintele unui aforism, chiar dacă autorul are un nume de marcă. Celebritatea și moartea nu sunt instanțele supreme ale adevărului. Folosiți-vă mereu mintea și inima pentru a verifica ce vi se potrivește mai bine. Vremurile se mai schimbă și, odată cu ele, și percepțiile oamenilor.

- Viața este o luptă în care timpul înmulțește și adâncește rănilor, dragostea încearcă să le vindece, iar amintirile le bandajează. Începem să murim când nu mai avem suficientă dragoste și amintiri pentru rănilor noastre.

- Dragostea este precum filmul dintr-un cinematograful. Nimeni nu-l vizionează fără să-l plătească, nimeni nu iese din cinematograful fără o părere de rău.

- Nu este un defect să-ți amintești totul. Să ignori tot ce-ți amintești, asta îți poate crea mari probleme.

- Unii oameni nu văd inimile celorlalți decît ca pe niște teritorii bune de colonizat. Le cuceresc, le consumă resursele, le umplu cu deșeurii și pleacă. Apoi mai au și pretenția să fie ascultați de la distanță.

- Omul nu este un simplu ceas pe care să-l dai înainte pentru a nu întârzia la întâlnirea cu o nouă iubire. De secundarul inimii atâră greutatea amintirilor, de limba mică a gurii atâră greutatea cuvintelor, iar de limba mare a singurătății atâră greutatea umbrei.

- Sufletul este "supremul bonus" primit la naștere. Cine știe să folosească acest bonus, ajunge, într-o nouă formă, la Dumnezeu. Cine nu știe să-l folosească, rămâne fără bonus și ajunge acolo unde nu există Dumnezeu.

ANUNT

Festivalul Internațional de Poezie - Renata Verejanu

Academia Europeană a Societății Civile (autorul proiectului), în parteneriat cu Institutul de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei, Primăria municipiului Chișinău și Asociația Națională a Oamenilor de Creație din Moldova a lansat Festivalul Internațional de Poezie "Renata Verejanu", proiect ce se adresează tuturor îndrăgostiților de poezie, indiferent de vârstă, naționalitate, țara de reședință, limba vorbită, religie etc. Doritorii de a participa la prima ediție se pot înscrie la adresa online: festivalnationalrv@gmail.com

Fiecare persoană poate participa la cel mult 2 (două) secțiuni:

1. **Poezie proprie** - autori care nu sunt membrii ai Uniunii Scriitorilor, pot participa cu câte 3 *texte*, creații personale nepublicate (în format electronic sau pe hârtie)
2. **Eseu critic** - participă elevi, studenți, masteranzi, doctoranzi, profesori, jurnaliști, cercetători, critici literari ș.a. care vor prezenta pe 2 *pagini* (format A4, Times New Roman, 12) lucrarea de analiză din creația poetei Renata Verejanu (sau a unor texte aparte), eseu nepublicat în format electronic sau pe hârtie până la data expedierii.
3. **Recital de poezie** din creația poetei Renata Verejanu, declamatorii recită *un poem* (o pledoarie etc.) de maximum 3 minute.
4. **Compozitori** - prezintă cântece pe versuri ale poetei Renata Verejanu; lucrarea poate fi interpretată în limba pe care o posedă interpretul/compozitorul.

Juriul Internațional va efectua jurizarea pe următoarele categorii de vârstă:

Categoria I	- până la 14 ani,
Categoria a II-a	- 15 - 25 ani,
Categoria a III-a	- peste 25 ani.

Participanții cu reședința în afara Republicii Moldova se pot înscrie expediind un CV, 1-3 poze și 3 poezii proprii sau un eseu la adresa de e-mail: festifaldepoezierv@gmail.com

Cei care se vor înscrie la secțiunea *compozitori* vor evolua direct în etapa finală.

Poeziile și eseurile care vor intra în faza finală vor fi cuprinse într-un volum antologic.

Festivalul va oferi câte trei premii pentru fiecare secțiune, plus Trofeul Festivalului.

Termen limită de primire a materialelor: 25 mai 2014.

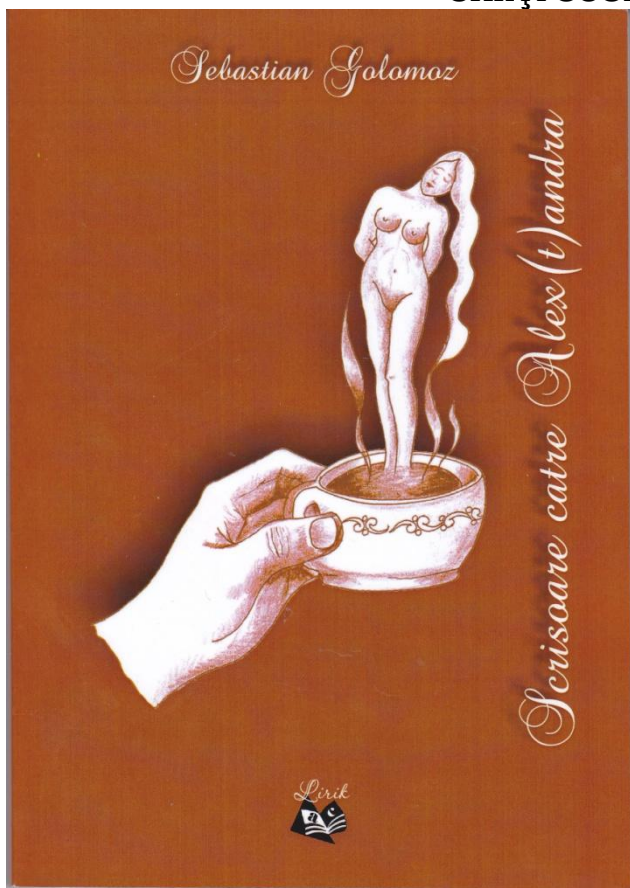
În perioada iunie-august, organizatorii vor publica Antologia festivalului, cuprinzând toate textele laureaților. Aceasta va fi promovată în cadrul Salonului Internațional de Carte, la alte evenimente importante, organizate de Academia Europeană a Societății Civile și de partenerii săi.

Informații suplimentare la: telefon +(373) 68582011

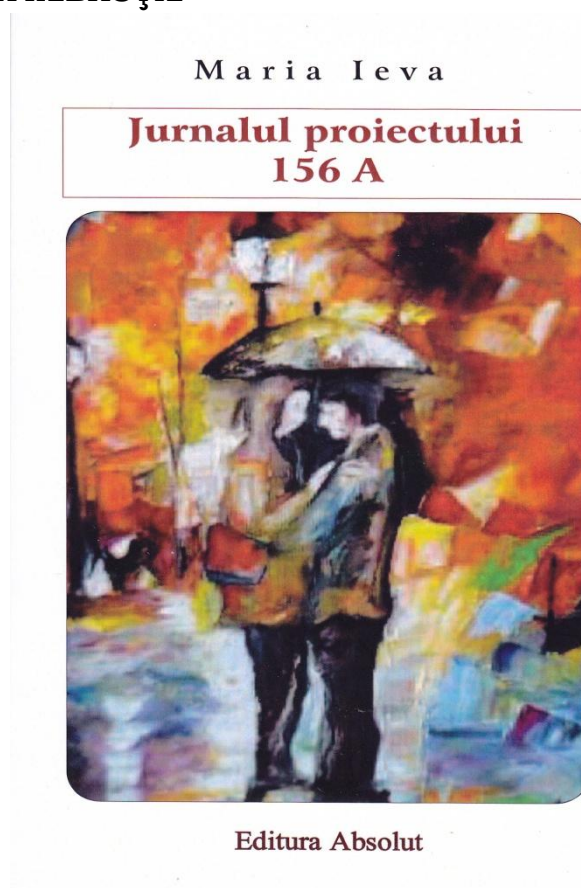
Email: festivalnationalrv@gmail.com

Site: <http://festivalnationalrv.blogspot.com>

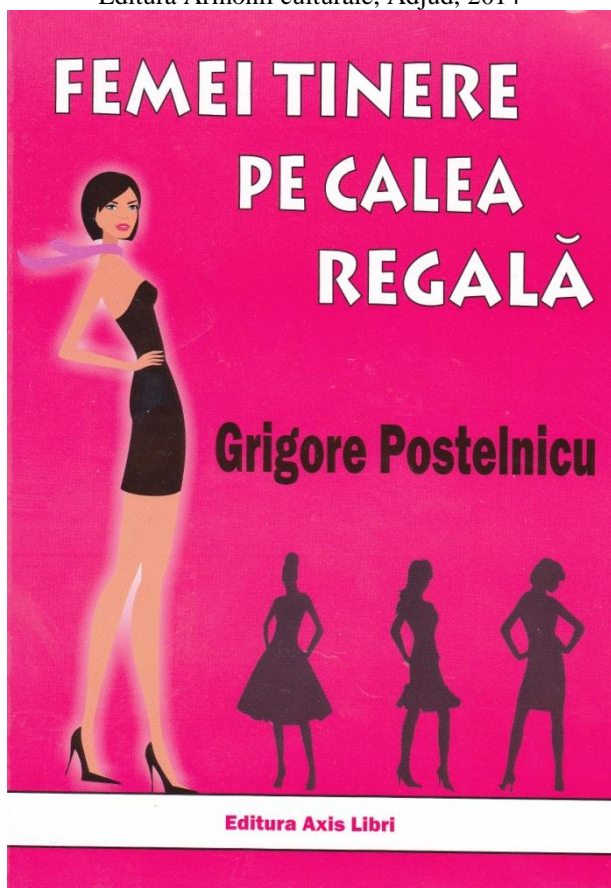
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

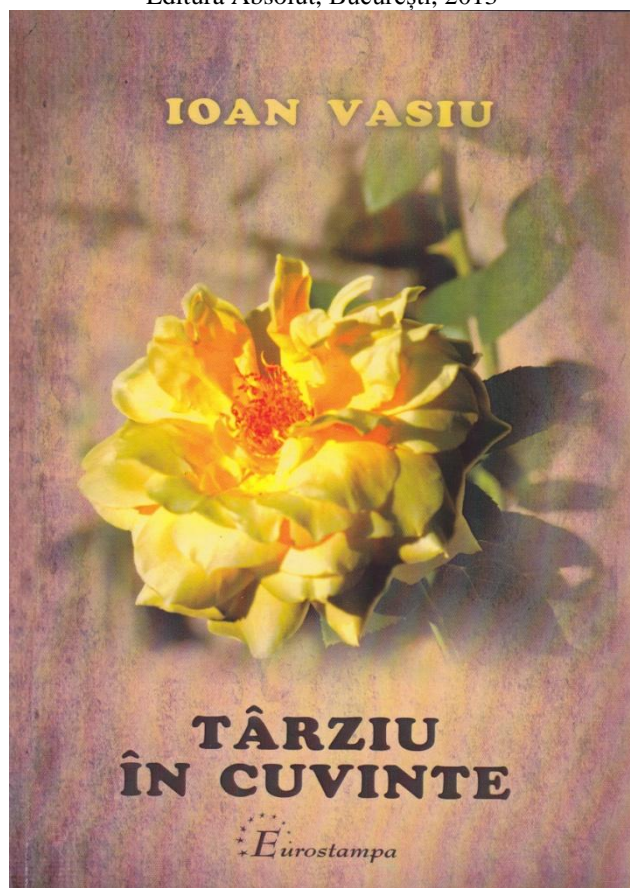
Sebastian Golomoz – Scrisoare către Alex(t)andra
Editura Armonii culturale, Adjud, 2014

Maria Ieva – Jurnalul proiectului 156 A
Editura Absolut, București, 2013

Grigore Postelnicu – Femei tinere pe calea regală
Editura Axis Libri, Galați, 2014

Ioan VasIU – Târziu în cuvinte
Editura Eurostampa, Timișoara, 2014

BOEMA

ISSN 2066-0154

*Galati 800331, Str. Regimentul 11 Siret, Nr.17, Bl. C20, Ap.42, parter
Telefon: 0726 337376, 0740 596225, 0336 800313
Email: boema@inforapart.ro, inforapart@yahoo.com
Web site: www.boema.inforapart.ro*